Österåker

Verksamhetsplan 2027-2029

Budget 2027

En kommun i utveckling

– för ett attraktivt, smart, robust och tryggt Österåker

Budgetförord 2027

Det är med glädje och stolthet som jag presenterar majoritetens budget för 2027 med verksamhetsplan för 2027–2029. Det är den första budgeten för den nya mandatperioden och den lägger grunden för vårt fortsatta arbete med att utveckla Österåker till en ännu bättre kommun att bo, leva, arbeta och verka i.

Vi går in i den nya mandatperioden med höga ambitioner för kommunens fortsatta utveckling. Österåker har en stark och stabil ekonomi, vilket ger goda förutsättningar att möta framtidens möjligheter och utmaningar.

I budgeten för 2027 tillför vi verksamheterna **ytterligare 153 miljoner kronor jämfört med föregående år.** Förskolan, skolan och omsorgen är fortsatt våra främsta prioriteringar. Våra barn och unga ska få en trygg och kunskapsrik start i livet och våra äldre ska kunna känna trygghet, självbestämmande och livskvalitet genom hela livet.

Vi föreslår att **kommunalskatten lämnas oförändrad på 16,60 kronor** per intjänad hundralapp. Det innebär att österåkersbornas frihet förblir hög samtidigt som vi tar ansvar för att kommunens verksamheter präglas av kvalitet.

Trygghet är en grundläggande förutsättning för människors frihet och livskvalitet. Därför fortsätter vi att prioritera det förebyggande trygghetsarbetet, inte minst för barn och unga. Genom *Backa barnet* stärker vi samverkan för att tidigt kunna uppmärksamma behov och erbjuda rätt stöd i rätt tid. Samtidigt fortsätter vi att stärka kommunens civila beredskap och förmåga att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter även vid kriser och samhällsstörningar.

En tydlig riktning för framtidens Österåker

Med de tre nya målen *ett attraktivt Österåker, ett smart Österåker och ett robust och tryggt Österåker* tar vi nästa steg i utvecklingen av kommunens verksamheter och lägger grunden för framtidens Österåker.

Vi vill fortsätta utveckla en kommun där människor trivs, mår bra och känner framtidstro. En kommun med hög kvalitet i verksamheterna, ett starkt företagsklimat, goda möjligheter till en aktiv fritid och en attraktiv utveckling av hela Österåker, från centralort till landsbygd och skärgård.

Samtidigt behöver vi vara beredda att tänka nytt för att kunna möta en föränderlig omvärld och nya behov. Det kräver långsiktighet, framförhållning och en vilja att utveckla våra arbetssätt. Genom digitalisering, ny teknik, smartare lösningar och moderna arbetssätt kan vi förbättra servicen ytterligare till invånare och företag, stärka kvaliteten i verksamheterna och använda våra resurser ännu mer effektivt. Österåker ska vara en kommun som vågar utvecklas och som hela tiden söker bättre och smartare lösningar.

En kommun som står starkt över tid

Österåker står, liksom många andra kommuner, inför förändrade demografiska förutsättningar. Andelen äldre ökar samtidigt som behoven förändras. Det ställer höga krav på vår förmåga att planera långsiktigt, prioritera klokt och anpassa verksamheterna efter invånarnas nuvarande och kommande behov.

Därför tar vi också ett samlat grepp om kommunens lokaler och fastigheter. Genom att förvalta våra tillgångar ansvarsfullt och planera för framtidens behov skapar vi bättre förutsättningar för en välfärd med hög kvalitet över tid. Utredningen om att utveckla Alceahuset för framtidens äldreomsorg och möjligheten att etablera mer invånarnära kommunal service i Åkersberga centrum är några exempel och viktiga delar i det arbetet.

Vi ska värna det som fungerar väl, samtidigt som vi har modet att fatta de beslut som krävs för att Österåker ska stå starkt även i framtiden.

Utvecklingsresan gör vi tillsammans

Med den här budgeten och verksamhetsplanen stärker vi kommunens kärnverksamheter, värnar en stabil ekonomi och skapar förutsättningar för att möta framtidens behov. Ambitionen är tydlig: Österåker ska fortsätta vara en trygg och välskött kommun där människor kan känna tillit och framtidstro.

Jag vill rikta ett varmt tack till alla kommunens medarbetare, företagare, föreningsliv och engagerade invånare som varje dag bidrar till vår kommuns utveckling. Tillsammans gör vi Österåker till en ännu bättre plats att bo, leva och verka i.

Jag ser med stor tillförsikt fram emot de kommande åren. Med ansvarstagande, långsiktighet och höga ambitioner ska vi fortsätta utveckla Österåker – för dagens och morgondagens invånare.

Richard Orgård (M)
Kommunstyrelsens ordförande
Österåkers kommun

Österåkers kommuns styrdokument
Datum för antagande: 2026-11-16
Diarienummer: KS 2026/0247
Antagen av: Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig: Ekonomiavdelningen

Verksamhetsplan 2027–2029
Budget 2027

Innehåll

1. Vision, mål och styrning 3
1.1 Vision 2040 3
1.2 Kommunfullmäktiges övergripande mål 5
1.3 Ekonomisk hållbarhet 8
1.4 Finansiella mål 10
1.5 Ekonomiska principer 12
1.6 Intern kontroll 13
2. Särskilt prioriterade områden i budget 14
2.1 Backa barnet – ett gemensamt arbete för barns trygga uppväxt 15
2.2 Digitaliseringsresan – enklare service och en hållbar kommun ... 17
2.3 Strategisk utveckling av kommunens lokaler och fastigheter 19
2.4 Civil beredskap – ett motståndskraftigt Österåker 21
3. Budgetförutsättningar inför 2027–2029 23
3.1 Omvärldsfaktorer 23
3.2 Lokala förutsättningar 28
4. Kommunens ekonomiska förutsättningar för perioden 2027–2029 37
4.1 Ekonomisk utveckling 37
4.2 Kommunens intäkter 38
4.4 Kommunens kostnader 40
4.5 Driftbudget 43
4.6 Resultatbudget 45
4.7 Investeringsverksamhet 46
4.8 Finansiella intäkter och kostnader 50
4.9 Kassaflödesanalys 51
4.10 Balansbudget 52
4.11 Känslighetsanalys 53
4.12 Avstämning mot finansiella mål 54
5. Nämndernas uppdrag och budget 56
5.1 Kommunfullmäktige 56
5.2 Överförmyndarnämnden 58
5.3 Utbildningsnämnden 60

5.4 Senior- och omsorgsnämnden 64
5.5 Socialnämnden 67
5.6 Kultur- och fritidsnämnden 70
5.7 Teknik- och fastighetsnämnden 74
5.8 Byggnadsnämnden 79
5.9 Miljö- och hälsoskyddsnämnden 81
5.10 Kommunstyrelsen 84
6. Kommunkoncernen 88
6.1 Österåkers Stadshus AB 88
6.2 Armada Fastighets AB 88
6.3 Roslagsvatten AB 89
6.4 Norrvatten 89
7. FIGURFÖRTECKNING 91

Underbilagor

2.1 Peng, taxor och avgifter inom musikskola, sport och friluftsliv
2.2 Peng inom förskoleverksamheten, grundskola, gymnasiet, vuxenutbildning inklusive SFI
2.3 Taxor och avgifter inom förskoleverksamhet, fritidshem och modersmål
2.4 Peng inom äldreomsorg och LSS-verksamhet
2.5 Taxor och avgifter inom äldreomsorg och LSS-verksamhet
2.6 Anslag träffpunkter med mera
2.7 Peng, taxor och avgifter inom Socialnämnden
2.8 Peng, taxor och avgifter inom Teknik- och fastighetsnämnden
2.9 Bestämmelser till Teknik- och fastighetsnämndens taxor
2.10 Taxor och avgifter inom Byggnadsnämnden
2.11 Taxor och avgifter inom Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2.12 Taxor och avgifter inom Kommunstyrelsen

1. Vision, mål och styrning

1.1 Vision 2040

Österåkers vision, *Vision 2040*, anger riktningen för kommunens arbete framåt och ska genomsyra kommunens arbete och beslut.

Med kvalitet, trygghet och valfrihet i fokus, skapar vi en hållbar framtid.

Österåker - möjligheternas skärgårdskommun

Möjligheternas skärgårdskommun
I Österåker lever alla delar av kommunen. Här finns det trivsamma småstadslivet med sitt rika utbud, en grönskande och livfull landsbygd och vår vackra skärgård som är tillgänglig för såväl kommuninvånare som besökare. I Österåker lever du ett gott vardagsliv med närhet till det mesta som behövs. Här finns goda utbildningsmöjligheter, ett aktivt näringsliv, gott serviceutbud och många lokala arbetsplatser. På fritiden finns många aktiviteter att ägna sig åt inom idrott, kultur och friluftsliv. Här finns möjlighet till rekreation och aktivitet på hav och land. I Österåker kan du gå genom livets alla faser och genom egna val skapa en tillvaro som passar dig.

Österåker präglas av idérikedom och delaktighet. Både medarbetare och invånare är medskapare av vår framtidskommun och tillsammans bidrar vi till en gemenskap och positiv utveckling för kommunens bästa.

I visionen lyfts fyra strategiska områden fram:

Kvalitet - Österåker står för hög kvalitet i all service och verksamhet som finansieras med kommunala medel. Verksamheten präglas av tillit och öppenhet. Invånaren står i fokus och arbetet syftar till ständiga förbättringar.

Valfrihet - Österåker erbjuder ett brett utbud och stor valfrihet. Med stor mångfald inom välfärdstjänster, näringsliv, kultur- och föreningsliv, såväl som god variation av naturtyper och bostadsmiljöer, finns många möjligheter att välja hur livet ska se ut.

Trygghet - Österåker är en trygg kommun att leva och verka i, liksom att besöka. Här kan människor mötas, känna sig hemma och finna lugn. Trygghetsskapande åtgärder kombineras med långsiktiga och främjande insatser som ger resultat. Här finns trygghet genom hela livet.

Hållbar framtid - Österåker använder gemensamma resurser på ett sådant sätt att framtida generationers framtidsutsikter inte äventyras. Det handlar såväl om ekologi som om en ansvarsfull social och ekonomisk utveckling. Österåker har ett offensivt och innovativt förhållningssätt till hållbarhet och ger kommunens invånare förutsättningar att göra kloka val.

1.2 Kommunfullmäktiges övergripande mål

Visionen tydliggörs bland annat genom Kommunfullmäktiges övergripande mål och nämndernas resultatmål och indikatorer. Inför den nya mandatperioden har tre nya mål fastslagits som ska konkretisera riktningen för kommunen fram till 2030. Målen tar avstamp i visionen och i majoritetsöverenskommelsen.

Under respektive nämnd i avsnitt 5 tydliggörs förväntningarna på hur nämnderna ska bidra till de övergripande målen under mandatperioden. Nämnderna ska under början av 2027 fastslå nya verksamhetsspecifika nämndmål och indikatorer utifrån kommunens nya mål och i enlighet med kommunens styrmodell. Nämndmål och indikatorer ska fastställas i samband med den fördjupade månadsrapporten per april.

1.2.1 Ett attraktivt Österåker

Österåker ska vara en kommun där människor vill bo, leva, arbeta och mötas – en kommun där människor och företag vill etablera sig. Här ska det vara möjligt att förena ett tryggt vardagsliv med närheten till Stockholm, samtidigt som skärgården, naturen, landsbygden och småstadslivet ger Österåker en egen identitet och livskvalitet. Kommunens olika delar ska tillsammans bidra till en attraktiv plats med framtidstro och goda möjligheter att leva ett gott liv.

En attraktiv kommun börjar med en välfärd som människor kan lita på. Barn och unga ska få en bra start i livet och goda förutsättningar att utvecklas, lära och nå sin fulla potential. Äldre och personer i behov av stöd och omsorg ska kunna leva ett tryggt, aktivt och självständigt liv. Kommunens verksamheter ska hålla hög kvalitet och präglas av valfrihet, tillgänglighet och god service.

Österåker ska också vara en kommun där idéer och företag kan växa. Ett gott företagsklimat, en levande handel och goda möjligheter till arbete och företagande ska bidra till både kommunens utveckling och en fungerande vardag.

Österåker ska vara en attraktiv och hållbar destination året runt, där kommunens skärgård, natur och lokala utbud skapar förutsättningar för en växande besöksnäring och ett livskraftigt lokalt näringsliv. Kultur, idrott, föreningsliv och möjligheten till en aktiv fritid ska främja gemenskap och livskvalitet och göra Österåker till en plats där människor trivs.

Under målet ryms bland annat hög kvalitet i service och välfärd, valfrihet, näringslivsfrågor, destinationsutveckling, service, bemötande, Österåkers geografiska utveckling, bostadsbyggande och skärgårdsfrågor.

Utvecklingen ska ta sin utgångspunkt i det som gör Österåker unikt. Skärgården och landsbygden ska fortsätta vara levande delar av kommunen och nya bostäder, verksamheter och miljöer ska utvecklas med respekt för olika områdens karaktär och förutsättningar. Hela Österåker ska leva och utvecklas – från centralorten till landsbygden och öarna.

1.2.2 Ett smart Österåker

En smart kommun utgår från invånarnas och företagens vardag. Kontakten med kommunen ska vara enkel, tillgänglig och tydlig, och kommunens tjänster ska utvecklas utifrån invånarnas behov.

Österåker ska vara en modern kommun som vågar tänka nytt, utmana invanda arbetssätt och ta tillvara de möjligheter som utvecklingen för med sig. Kommunen ska ligga långt fram i att använda ny teknik, digitalisering och innovation för att skapa bättre service, högre kvalitet och ett mer effektivt användande av gemensamma resurser. Det som kan göras enklare och smartare ska också göras enklare och smartare.

Digitala lösningar, automatisering och AI ska användas där de skapar konkret nytta, förenklar processer och frigör tid till det som kräver mänsklig kompetens, omdöme och möten mellan människor.

Att vara smart handlar också om att använda kommunens resurser klokt. En stark och långsiktigt hållbar ekonomi ska skapa handlingsutrymme att utveckla välfärden, möta nya behov och investera för framtiden. Varje skattekrona ska användas ansvarsfullt och där den skapar störst nytta. Långsiktig planering och tydliga prioriteringar ska säkerställa att dagens beslut stärker, snarare än begränsar, framtidens möjligheter.

Österåker ska utvecklas långsiktigt och hållbart genom välbalanserade avvägningar mellan ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet, där helhetsperspektiv vägleder beslut och prioriteringar. Klimatomställningen ska förenas med innovation, utveckling och smarta lösningar som skapar konkret nytta för invånare och verksamheter och bidrar till ett attraktivt och hållbart Österåker även för kommande generationer.

Österåker ska vara en organisation som är nyfiken, lärande och förändringsberedd. Nya idéer ska tas tillvara och verksamheterna ska ha förmåga att anpassa sig när behov och förutsättningar förändras. Genom att kombinera långsiktighet med utvecklingskraft ska Österåker fortsätta ligga steget före och vara väl rustat för framtidens möjligheter och utmaningar.

Under målet ryms bland annat effektiv och långsiktig ekonomi, hållbar utveckling, digitalisering och AI, långsiktig planering, investeringar och enkel kontakt med kommunen.

1.2.3 Ett robust och tryggt Österåker

Österåker ska vara en kommun där människor känner sig trygga – i vardagen, i kommunens verksamheter och i de miljöer där människor bor, arbetar och vistas. Ett långsiktigt och förebyggande arbete ska bidra till att motverka brott och otrygghet och skapa goda och trygga livsmiljöer i hela kommunen. Tryggheten ska finnas nära – på skolvägar, vid fritidsaktiviteter, i bostadsområden, i centrum och i kommunens offentliga miljöer.

Trygghet skapas tillsammans. Kommunen ska ha en nära och aktiv samverkan med bland annat polisen, förenings- och näringslivet, där tidiga insatser ska bidra till att förebygga problem innan de växer sig större. Barn och unga ska ges goda förutsättningar att växa upp i trygghet och kommunens verksamheter ska bidra till gemenskap, tillit och ett samhälle som håller ihop.

Ett robust Österåker ska också stå starkt när det oväntade händer. Kommunen ska ha god förmåga att förebygga och hantera kriser, samhällsstörningar och förändrade förutsättningar. Samhällsviktig verksamhet ska kunna upprätthållas även under svåra förhållanden och kommunens beredskap ska bidra till trygghet både i vardagen, vid kriser, under höjd beredskap och ytterst i krig.

Under målet ryms bland annat främjande och förebyggande arbete, trygghet, civil beredskap, hållbarhet, samverkan med andra aktörer och näringsliv, Pep-kommun, Backa barnet, strategisk planering av kommunens fysiska tillgångar.

Robusthet handlar samtidigt om att bygga ett samhälle som håller över tid. Samhällsplanering, infrastruktur, kommunala fastigheter och verksamheter ska utvecklas med framförhållning och förmåga att möta framtida behov. Österåkers natur och gemensamma resurser ska förvaltas ansvarsfullt och utvecklingen ska vara långsiktigt ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar. Det som byggs och utvecklas idag ska bidra till ett hållbart och motståndskraftigt Österåker som står starkt också för kommande generationer.

1.3 Ekonomisk hållbarhet

En god ekonomi är en förutsättning för att kunna förverkliga kommunens vision och för att nå de övergripande målen. Det är en viktig del i kommunkoncernens hållbara utveckling och handlar om att kommunen ska använda gemensamma resurser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det gör att dagens kommuninvånare får ut så mycket som möjligt för sina skattepengar, samtidigt som morgondagens kommuninvånare garanteras goda förutsättningar och minst samma servicenivå som idag.

Under 2026 har kommunen antagit ett program för ekonomisk hållbarhet, som utgör den övergripande styrningen för kommunens långsiktiga arbete med ekonomisk hållbarhet. Programmet tydliggör att ekonomisk hållbarhet handlar om mer än en budget i balans. Det handlar om att skapa ekonomisk motståndskraft, säkerställa ansvarsfull användning av skattemedel samt värna kommunens handlingsutrymme för framtida generationer. Arbetet bygger på principen om god ekonomisk hushållning, där varje generation ska bära sina egna kostnader och bidra till finansieringen av de investeringar och den service som nyttjas idag.

Programmet bygger på två övergripande målområden: *Långsiktigt god ekonomisk hushållning* och *Hållbar finansiering*.

Målområdet *Långsiktigt god ekonomisk hushållning* omfattar kommunens finansiella mål och anger de ekonomiska förutsättningar som krävs för en hållbar utveckling över tid.

Målområdet *Hållbar finansiering* innebär att kommunens finansiering, kapitalförvaltning och investeringar ska bidra till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, samt att kommunens tillgångar ska förvaltas på ett sätt som minskar framtida kostnader och risker.

För att stärka den ekonomiska hållbarheten innehåller programmet även tre strategiska inriktningar:

- Kommunkoncernen ska förebygga och motverka kriminell ekonomi och välfärdsbrottslighet för att säkerställa att skattemedel används på rätt sätt.
- Kommunen ska bidra till ett starkt och motståndskraftigt lokalsamhälle genom ett konkurrenskraftigt näringsliv, hög sysselsättning och förebyggande insatser som minskar framtida kostnader.
- Inköp och upphandlingar ska användas strategiskt för att främja resurseffektivitet, hållbara leverantörsled och god ekonomisk hushållning.

Tillsammans bidrar dessa inriktningar till att stärka kommunens långsiktiga ekonomiska utveckling och robusthet.

Österåkers kommun styr verksamheterna både i ett kortare perspektiv genom budget och verksamhetsplan, och ur ett längre perspektiv genom den långsiktiga ekonomiska planeringen (LEP) som tas fram som en del av programmet för ekonomisk hållbarhet och beskriver kommunens utveckling, investeringsbehov och ekonomiska förutsättningar ur ett tioårsperspektiv. Programmet tas fram inför varje ny mandatperiod och syftet är att skapa ett

underlag för prioriteringar, att stärka kommunens beredskap inför framtida utmaningar och att säkerställa att resurser används på ett hållbart sätt över tid.

Ekonomin ska visa ett positivt resultat på en nivå som säkerställer god ekonomisk hushållning, långsiktig finansiell stabilitet och ett bevarat värde på kommunens egna kapital. Den långsiktiga ekonomiska planeringen följs upp och aktualiseras löpande som en del av kommunens styrning och budgetprocess.

Kommunens arbete med god ekonomisk hushållning konkretiseras i *Riktlinje för god ekonomisk hushållning*, som anger de principer och utgångspunkter som ska beaktas i den ekonomiska styrningen och budgetprocessen.

En utvärdering av den senast antagna LEP kommer att göras årligen i samband med kommunens budget för att fånga upp eventuella förändringar i de ekonomiska förutsättningarna.

1.4 Finansiella mål

För att uppnå kommunens övergripande mål, uppfylla kommunallagens krav på en god ekonomisk hushållning och säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling krävs tydliga finansiella mål. De finansiella målen utgör tillsammans med verksamhetsmålen en grundläggande del av kommunens styrning och fungerar som en ram för budget, verksamhetsplanering och uppföljning.

Under 2026 antog Kommunfullmäktige *Program för ekonomisk hållbarhet* där de finansiella målen ingick.

De tre första målen syftar till att stärka kommunens finansiella ställning, medan det fjärde målet syftar till att säkerställa en långsiktigt robust och effektiv ekonomi.

Uppfylls målen ger det kommunen förutsättningar att kunna möta både oförutsedda konjunktursvängningar och framtida demografiska utmaningar.

De övergripande finansiella målen inför budget 2027 och planåren 2028–2029 är:

1. Kommunens soliditet ska öka över tid
2. Kommunens resultat ska, som andel av skatter och bidrag, uppgå till minst 1 procent för budgetåret och i genomsnitt minst 2 procent under mandatperioden
3. Mandatperiodens anslagsfinansierade investeringar ska vara självfinansierade
4. Kostnadsutvecklingen per invånare ska vara långsiktigt hållbar och i genomsnitt inte överstiga 3,3 procent per år under mandatperioden

Det första målet syftar till att stärka kommunens långsiktiga betalningsförmåga och ekonomiska stabilitet. Soliditeten visar hur stor andel av kommunens tillgångar som finansieras med egna medel och ger därmed en samlad bild av den finansiella styrkan. För en rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning beräknas målet, inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt, men exklusive effekter av regelförändringar kopplade till redovisningsprinciper. Målet mäts genom att följa trenden för soliditet över en tioårsperiod och målet anses uppfyllt om trenden är positiv.

Det andra målet syftar till att säkerställa ekonomisk handlingsfrihet och motståndskraft. Positiva resultat behövs för att kommunen ska kunna hantera oförutsedda händelser, finansiera investeringar och möta framtida behov utan att skjuta kostnader på kommande generationer. Ett överskott är också en förutsättning för att uppfylla kommunallagens balanskrav och principen om god ekonomisk hushållning. Målet mäts genom att ställa årets budgeterade resultat och resultatutfallet över mandatperioden mot skatteintäkter, generella bidrag och effekten av utjämningssystemet.

Det tredje målet syftar till att värna kommunens finansiella handlingsutrymme genom att investeringar i största möjliga

utsträckning finansieras med egna medel. En hög självfinansieringsgrad minskar behovet av upplåning, bidrar till lägre framtida räntekostnader och stärker kommunens ekonomiska självständighet. Målet är att de anslagsfinansierade investeringarna ska vara fullt självfinansierade sett över mandatperioden.

Det fjärde målet syftar till att säkerställa en långsiktigt hållbar kostnadsutveckling. Genom att kostnaderna inte ökar mer än vad kommunens intäkter långsiktigt kan bära skapas förutsättningar för fortsatt hög kvalitet i verksamheterna, god ekonomisk hushållning och ett starkt ekonomiskt handlingsutrymme. En kontrollerad kostnadsutveckling bidrar också till att kommunen kan behålla en attraktiv kommunalskatt och möta framtidens välfärdsutmaningar utan omfattande skattehöjningar.

Österåkers kommun har sedan 2019 haft landets lägsta kommunala skattesats. Budgeten för 2027 och planåren 2028 och 2029 bygger på en fortsatt skattesats om 16,60 kronor per skattekrona. Kommunen har med stöd av finansiella mål och god ordning på ekonomin haft starka resultat under de senaste åren.

1.5 Ekonomiska principer

Kommunen har fastställt ett antal ekonomiska principer som ska beaktas för att säkerställa god ekonomisk hushållning.

Principiella ställningstaganden och ärenden av större vikt kopplat till budget och ekonomi ska alltid behandlas av Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige. Det kan till exempel handla om taxor och avgifter.

Kommunfullmäktige tilldelar nämnderna en nettoram bestående av kostnader och intäkter för driften. Kommunfullmäktige kan ange särskilda ändamål som vissa delar av anslaget ska användas till, ett exempel på ett sådant ändamål är kommunens avskrivningar. I övrigt har nämnden rätt att inom tilldelad kostnads- och intäktsram omfördela resurser mellan verksamhetsområden, efter avstämning med ekonomiavdelningen. För verksamheter inom egen regi kan omfördelning inte ske mellan verksamhetsområden, men däremot mellan enheter inom verksamhetsområdet (undantaget är anslagsfinansierade verksamheter). Respektive nämnd ska upprätta en verksamhetsplan enligt Kommunfullmäktiges ramar senast den 29 januari 2027. Budgeten ska vara registrerad i ekonomisystemet senast 31 december.

Tilldelade ramar utgör den yttersta restriktionen för verksamheten. Beslut som fattas av nämnden ska rymmas inom tilldelad ram. Större förändringar eller avvikelser från vad Kommunfullmäktige beslutat måste behandlas av Kommunfullmäktige.

Avvikelser som uppstår under innevarande budgetår ska så långt det är möjligt hanteras av nämnderna inom tilldelad budgetram. I de fall avvikelser inte går att hantera inom tilldelad budgetram, exempelvis kopplat till större förändringar i volymer, kommer det i stället att hanteras i nästkommande års budget, där nämnderna kompenseras för volymförändringar.

Alla ärenden som medför ekonomiska konsekvenser utöver nämndernas tilldelade ramar för innevarande budgetår, eller som innebär ekonomiska konsekvenser på längre sikt, ska stämmas av med ekonomiavdelningen innan handlingar lämnas över till nämnd, Kommunstyrelsen eller Kommunfullmäktige för behandling.

Nämnderna ska göra ekonomiska uppföljningar, så kallade månadsrapporter för månaderna februari, april, juni och oktober. Aprilrapporten är en utökad månadsrapport och innehåller uppföljning av bland annat mål och politiska uppdrag. Väsentliga avvikelser i både utfall och prognos ska förklaras i förhållande till budget. Det ska framgå vilka antaganden som har använts i prognosen, vilka osäkerhetsfaktorer som finns, vad som orsakat eventuella avvikelser och vilka kopplingar som finns till nämndens nyckeltal och indikatorer. Vid avvikelser ska nämnden redogöra för vilka åtgärder som är beslutade och inräknade i lämnad prognos, samt redogöra för hur de planerar att åtgärda detta under året. I uppföljningen per april och oktober ska nämnderna dessutom redogöra för riktade bidrag. Utöver månadsrapporter görs ett delårsbokslut per augusti och därefter ett årsbokslut och en årsredovisning.

1.6 Intern kontroll

Syftet med intern kontroll är att säkerställa en effektiv förvaltning och att undgå allvarliga fel, både avsiktliga och oavsiktliga. Vidare utgör internkontrollen en betydelsefull del i kommunens styrsystem och ska säkerställa att nämnderna och de kommunala bolagen följer Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer.

En risk- och väsentlighetsanalys har genomförts av en arbetsgrupp i Kommunstyrelsens förvaltning, vilket har resulterat i fyra kommungemensamma kontrollmoment som ingår i samtliga nämnders internkontrollplaner. De fyra centrala kontrollmomenten fokuserar i hög grad på att kontrollera huruvida fastställda riktlinjer och rutiner efterföljs i organisationen.

Den verksamhetsspecifika internkontrollen ska fokusera på områdena oegentligheter, jäv och korruption

Centrala kontrollmoment:

1. Det finns fastställda rutiner för att rätt personer har behörighet till system
2. Bakgrundskontroller av leverantörer utförs vid direktupphandling
3. Delegationsbeslut är fattade enligt nämndens delegationsordning
4. Kommunen faktureras rätt pris enligt avtal

Kontrollmomenten ska följas upp av respektive nämnd och återrapporteras i verksamhetsberättelsen. Hur och när kontrollen ska genomföras framgår av anvisningarna som antogs i Kommunfullmäktige innan sommaren (KF 2026-06-15, § 1:14).

Utöver de centralt beslutade kontrollmomenten ska nämnderna genomföra en egen risk- och väsentlighetsanalys för att få fram ett antal kontrollmoment som är verksamhetsspecifika inom området oegentligheter, jäv och korruption.

Det finns anledning att se över den interna kontrollen. Granskningar under året har visat att områden som upphandling och uppföljning behöver stärkas. Ett särskilt uppdrag för 2027 kommer därför att vara att se över hur kommunen kan säkerställa och införa kontroller för att kommunens stora projekt utförs på ett korrekt sätt, utifrån lagstiftning och interna riktlinjer.

2. Särskilt prioriterade områden i budget

Österåkers kommun står inför flera långsiktiga samhällsutmaningar som hela Kommunsverige delar. Psykisk ohälsa bland barn och unga, förändrade behov när färre barn föds och andelen äldre ökar, behov av underhåll och anpassning av lokaler och infrastruktur ställer krav på kommunens verksamheter. Samtidigt innebär ett osäkert omvärldsläge och klimatförändringarnas effekter att kommunens beredskap och motståndskraft behöver stärkas.

För att möta dessa utmaningar och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling lyfter kommunen fram fyra särskilt prioriterade områden i verksamhetsplanen för 2027–2029. Prioriteringarna ska stärka det förebyggande arbetet, utveckla kommunens service och resursanvändning samt säkerställa förmågan att upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid kris och krig. Arbetet kräver långsiktighet och samverkan mellan kommunens nämnder, bolag och andra berörda aktörer.

Prioriterade områden:

Backa barnet

Digitaliseringsresan

Strategisk utveckling av kommunens lokaler och fastigheter

Civil beredskap

2.1 Backa barnet – ett gemensamt arbete för barns trygga uppväxt

Alla barn i Österåker ska ges förutsättningar för en trygg uppväxt, god hälsa och möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Modellen för tidiga samordnade insatser - Backa barnet - ska stärka det förebyggande arbetet och samverkan kring barn och unga. Inriktningen är att barns behov ska uppmärksammas tidigt och att barn och familjer ska få rätt stöd i rätt tid.

Satsningen utgår från *Trygghet och hälsa genom livet – Program för social hållbarhet och folkhälsa 2030* och är en del av arbetet med att omsätta programmets inriktning i praktiken. Backa barnet ska särskilt bidra till att fler barn och unga når kunskapsmålen, att tryggheten och inkluderingen i lärmiljöerna stärks och att den psykiska ohälsan minskar.

Barns uppväxtvillkor formas i hemmet, i förskolan och skolan, på fritiden och i samhället. Verksamheter som möter barn och unga behöver därför se till barnets hela situation och bidra utifrån sina respektive uppdrag. Genom Backa barnet ska kommunen stärka förmågan att agera tillsammans och erbjuda stöd som hänger ihop över verksamhetsgränserna. Barn och vårdnadshavare ska vara delaktiga och uppleva att det är enkelt att få kontakt och hjälp.

Under 2027 ska kommunen fortsätta det stegvisa införandet och bygga vidare på de utbildningsinsatser och gemensamma verktyg som introduceras under 2026. Fokus ska vara att förankra ett gemensamt förhållningssätt och gemensamma arbetssätt, samt att utveckla formerna för samverkan kring barn och familjer. Arbetet ska bedrivas tillsammans med polisen och berörda aktörer inom hälso- och sjukvården, med hänsyn till verksamheternas olika uppdrag och förutsättningar.

Trygga relationer, en fungerande skolgång och en meningsfull fritid är viktiga utgångspunkter. Insatserna ska både stärka det som fungerar i barnets vardag och uppmärksamma behov av ytterligare stöd. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot barn som riskerar att inte få sina behov tillgodosedda.

Införandet ska präglas av långsiktighet och ett ansvarsfullt nyttjande av kommunens resurser. Tidiga och samordnade insatser ska förebygga mänskligt lidande och minska risken för mer omfattande behov längre fram.

Arbetssättet ska successivt bli en del av den ordinarie verksamheten, och erfarenheter från införandet ska användas för att utveckla kvaliteten och samverkan.

Uppföljningen ska ske inom kommunens ordinarie planering och uppföljning. Under 2027 ska den främst belysa hur införandet fortskrider och hur förutsättningarna för tidigt och samordnat stöd stärks. På sikt ska arbetet följas i relation till målen för barns och ungas lärande, trygghet, delaktighet och hälsa. Barns och familjers erfarenheter ska bidra till bedömningen av stödets tillgänglighet och kvalitet.

Berörda nämnder ska, inom sina ansvarsområden, säkerställa att verksamheterna bidrar till den gemensamma inriktningen och skapar förutsättningar för samverkan mellan utbildning, socialt stöd, kultur och fritid.

2.2 Digitaliseringsresan – enklare service och en hållbar kommun

Digitaliseringsresan ska utveckla servicen till invånare och företag och stärka verksamheternas förmåga att möta framtidens behov. Digitaliseringens möjligheter ska användas för att förenkla vardagen, förbättra kvaliteten och använda kommunens resurser mer effektivt. Målet är att Österåker ska erbjuda enklare digital service och kortare handläggningstider.

Den demografiska utvecklingen, kompetensförsörjningen och invånarnas förväntningar på service ställer krav på nya arbetssätt. Digitaliseringsresan 2027–2030 bygger vidare på Kvalitetsresan och ska förena verksamhetsutveckling med digital teknik. Inriktningen omfattar både mer tillgänglig service och effektivare arbetsprocesser.

Arbetet utgår från två kompletterande utvecklingsområden: smart service och smart samhälle. Smart service ska förenkla kontakten med kommunen och utveckla tjänster som möter invånarnas och företagens behov. Smart samhälle ska använda teknik och information för att utveckla kommunens miljöer och infrastruktur och förbättra resursanvändningen. Tillsammans ska områdena bidra till en mer tillgänglig, hållbar och effektiv kommun.

Invånarnas och företagens behov ska vara vägledande. Det ska vara enkelt att hitta information, förstå vad som gäller och genomföra ett ärende. Digitala tjänster ska ge fler möjlighet att sköta sina kontakter med kommunen när det passar och tjänsterna ska utformas med hänsyn till människors olika förutsättningar. Tillgång till vägledning och stöd ska säkerställas för dem som behöver det.

Digitaliseringsresan ska även förbättra medarbetarnas förutsättningar. Ändamålsenliga verktyg och enklare arbetsprocesser ska frigöra tid för verksamheternas kärnuppdrag. Återkommande administrativa moment ska förenklas där det ger nytta, och data ska användas mer systematiskt som stöd för planering och beslut. Möjligheterna med artificiell intelligens och automatisering ska tas till vara med fokus på kvalitet, säkerhet och tydlig verksamhetsnytta.

Under 2027 ska kommunen lägga grunden för ett samordnat genomförande. Verksamheternas behov och utvecklingsmöjligheter ska identifieras och prioriteras utifrån ett gemensamt kommunperspektiv. Insatser som förenklar för många, stärker kvaliteten i välfärden eller frigör resurser ska ges särskild uppmärksamhet. Förbättringar av servicen ska kopplas till utveckling av de bakomliggande arbetsprocesserna, så att nyttan märks

både för användarna och för verksamheterna.

Genomförandet ska präglas av tydligt ansvar och lärande, med möjlighet att pröva lösningar och bedöma nyttan innan de får större spridning. Informationssäkerhet och skydd för den personliga integriteten ska ingå i utvecklingsarbetet. Prioriteringar ska utgå från förväntad nytta, kostnad och genomförbarhet. Uppföljningen ska ske inom ordinarie planering och uppföljning och visa hur insatserna bidrar till enklare service, förbättrad kvalitet och effektivare resursanvändning.

Samtliga nämnder ska bidra utifrån sina uppdrag. Gemensamma behov ska hanteras tillsammans och lösningar som kan användas i flera verksamheter ska eftersträvas. Samverkan med näringsliv, akademi och invånare ska bidra till att möta lokala utmaningar och pröva nya lösningar.

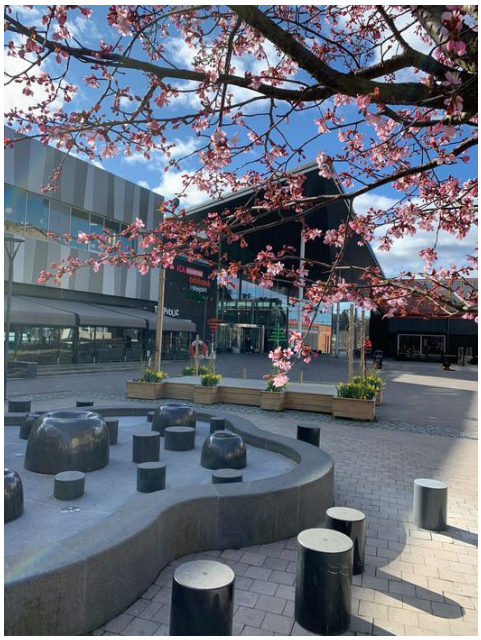
2.3 Strategisk utveckling av kommunens lokaler och fastigheter

Kommunens lokaler ska ge goda förutsättningar för välfärd och service med hög kvalitet och bidra till en långsiktigt hållbar ekonomi. Inriktningen är att stärka helhetsperspektivet i lokalförsörjningen och använda kommunens samlade fastighetsresurser där de gör störst nytta.

Skolor, förskolor, omsorgsboenden och lokaler för kultur, fritid och service har stor betydelse för människors vardag, verksamheternas kvalitet och medarbetarnas arbetsmiljö. Kommunen ska eftersträva trygga, tillgängliga och ändamålsenliga lokaler som stödjer verksamheternas uppdrag och kan anpassas när behoven förändras. Utvecklingen ska bidra till mer likvärdiga förutsättningar för kommunens verksamheter.

Den demografiska utvecklingen kräver långsiktig och samordnad planering. En växande andel äldre medför ökade behov av omsorg och anpassade boendemiljöer, samtidigt som lokalbehoven inom andra verksamheter förändras. Lokalplaneringen behöver knytas till verksamheternas utveckling, den långsiktiga ekonomiska planeringen och framtida investeringsbehov. Kommunen måste kunna anpassa lokalbeståndet över tid och väga olika behov mot varandra. Arbetet med en sammanhållen lokalförsörjningsplan pågår och ska vara färdigställd hösten 2027.

Under 2027 ska den framtida utvecklingen av styrningen och organisationen för kommunens samhällsfastigheter fastställas. Utredningen som genomförs under 2026 och början av 2027 ska ligga till grund för ställningstaganden om hur ansvar, förvaltning och utveckling bäst organiseras. Inriktningen är tydligare ansvarsförhållanden, enklare beslutsvägar och bättre samordning mellan verksamheternas behov och fastighetsförvaltning. Förändringar ska genomföras utifrån de beslut som fattas med anledning av utredningen.

Planerat och långsiktigt underhåll är en viktig del av arbetet och ska hanteras tillsammans med framtida investeringsbehov. Kommunen ska eftersträva en balans mellan att vårda befintliga fastigheter, anpassa lokaler och tillföra ny kapacitet. Välgrundade prioriteringar ska minska risken för kostsamma akuta åtgärder och bevara fastigheternas funktion och värde.

Utvecklingen av Alceahuset är central för att möta framtidens behov inom äldreomsorgen. Armada har fått i uppdrag att utreda hur nuvarande

kommunhus kan utvecklas främst för äldreomsorg, men även för andra kommunala verksamheter. Uppdraget ska återrapporteras senast i november 2027. Planeringen ska utgå från äldre invånares behov och skapa förutsättningar för trygghet, självständighet och livskvalitet. Närheten till vård, service och kollektivtrafik samt möjligheterna med moderna arbetssätt och välfärdsteknik ska tas till vara.

Parallellt ska möjligheten att utveckla ett invånarnära kommunhus i Åkersberga centrum utredas. Inriktningen är att göra kommunens service mer tillgänglig och skapa bättre förutsättningar för möten med invånare, företag och föreningsliv. Ett centralt läge kan även bidra till ett mer levande centrum. Fastighetens lämplighet och projektets ekonomiska förutsättningar ska prövas innan Kommunfullmäktige tar ställning till ett förvärv.

Utvecklingen ska präglas av ett ansvarsfullt nyttjande av befintliga byggnader och resurser. Ombyggnad och förändrad användning ska prövas där det kan möta verksamheternas behov. Ekonomiska bedömningar ska omfatta investeringar, drift och underhåll under byggnadernas hela användningstid. Energieffektivisering, klimatanpassning, återbruk och gemensamt nyttjande ska ingå i planeringen.

Berörda nämnder och bolag ska bidra till en samlad bild av kommunens lokalbehov. Uppföljningen ska belysa hur utvecklingen stärker verksamheternas förutsättningar, förbättrar lokalutnyttjandet och bidrar till långsiktig ekonomisk hållbarhet. Arbetet under 2027 ska ge underlag för kommande beslut och lägga grunden för en lokalförsörjning som stödjer kommunens välfärdsuppdrag över tid.

2.4 Civil beredskap – ett motståndskraftigt Österåker

Kommunen ska stärka förmågan att förebygga och hantera samhällsstörningar och upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid kris, vid höjd beredskap och ytterst i krig. Inriktningen är att värna invånarnas liv och hälsa, trygga viktiga samhällsfunktioner och bidra till ett motståndskraftigt lokalsamhälle.

Det säkerhetspolitiska läget och risken för störningar i samhällsviktiga funktioner ställer krav på långsiktiga förberedelser. Kommunens verksamheter behöver kunna fungera även när tillgången till personal, el, vatten, livsmedel eller kommunikationer är begränsad. Beredskapen ska utvecklas utifrån identifierade risker och sårbarheter och bygga på förmågan att hantera både kortvariga störningar och utdragna påfrestningar. Detta ligger i linje med kommunens strategi för krisberedskap.

Den nya lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap bedöms träda i kraft den 1 januari 2027. Regelverket innebär ökade krav på kommunens faktiska förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet under fredstida kriser, höjd beredskap och vid krig. Kommunen behöver bland annat stärka kontinuitetshanteringen, försörjningsberedskapen, planeringen för utrymning och inkvartering, trygghetspunkter och alternativa ledningsplatser, samt samverkan med externa aktörer

I budget 2026 avsattes sammanlagt 30 mnkr till investeringar 2026–2028 för att stärka den civila beredskapen. Förstärkningen omfattar säkrad tillgång till vatten, el och livsmedel i kommunala verksamheter, förstärkning av samlingsplatser samt inköp av material och utrustning. Under 2026 har verksamheterna inventerat sina behov och prioriteringen för 2027 ska bygga vidare på den kartläggningen och omsätta investeringarna i stärkt förmåga och uthållighet.

Under 2027 ska arbetet inriktas på att stärka verksamheternas försörjningsberedskap och förmåga att fortsätta bedriva de viktigaste uppgifter vid störningar. Planeringen behöver tydliggöra vilka funktioner som ska prioriteras, vilka resurser de kräver och hur verksamheten kan bedrivas när ordinarie förutsättningar saknas. Reservkraft, tillgång till dricksvatten och måltider samt fungerande kommunikationsvägar är centrala delar. Åtgärderna ska samspela med kommunens lokalplanering, investeringar och utveckling av digitala tjänster.

Etableringen av trygghetspunkter ska fortsätta med hänsyn till förutsättningarna på fastlandet och i skärgården. Kommunens första trygghetspunkt har etablerats i Ljusterö bygdegård, och ytterligare platser på Ingmarsö och fastlandet ska förberedas. Trygghetspunkterna ska kunna erbjuda information och tillfälligt stöd när viktiga samhällsfunktioner inte fungerar. Tillgång till värme, dricksvatten och möjlighet att kommunicera är centrala delar, liksom samverkan med lokala föreningar och frivilligorganisationer.

Kommunens ledningsförmåga och organisation för kris och höjd beredskap ska utvecklas genom planering, utbildning och övning. Förtroendevalda,

chefer och medarbetare behöver känna till sina roller och kunna agera under förändrade förutsättningar. Erfarenheter från övningar och inträffade händelser ska användas för att förbättra arbetssätt och åtgärda brister.

Civil beredskap är ett gemensamt ansvar. Kommunstyrelsen ska hålla samman det övergripande arbetet, medan nämnder och kommunala bolag ansvarar för beredskapen inom sina verksamheter. Arbetet ska ingå i ordinarie verksamhetsplanering och bedrivas i samverkan med berörda myndigheter, andra kommuner och aktörer som upprätthåller viktiga samhällsfunktioner.

Invånarnas och företagens egen beredskap är också betydelsefull. Kommunen ska genom information, utbildning och dialog bidra till ökad kunskap om hur människor kan förbereda sig och hjälpa varandra. Samverkan med näringsliv och civilsamhälle ska stärka den lokala förmågan och göra det möjligt att rikta samhällets stöd till dem som behöver det mest.

Uppföljningen under 2027 ska belysa hur investeringar, planering och övningar stärker kommunens faktiska beredskapsförmåga. Särskild vikt ska läggas vid samhällsviktiga verksamheters uthållighet, fungerande samverkan och genomförandet av åtgärder utifrån identifierade risker och sårbarheter. Arbetet ska lägga grunden för en långsiktigt hållbar beredskap som stärker tryggheten för alla invånare, företagare och föreningar som bor och verkar i Österåker.

3. Budgetförutsättningar inför 2027–2029

3.1 Omvärldsfaktorer

För att kunna planera och förutse utvecklingen de kommande åren är det viktigt att analysera de omvärldsfaktorer som påverkar kommunens utveckling. Den ekonomiska situationen i världen, Europa och Sverige påverkar kommunens ekonomiska förutsättningar både på kort och lång sikt och beaktas i budgetarbetet. Antaganden och prognoser görs utifrån idag kända faktorer och ett antal framtida troliga scenarion.[1]

3.1.1 Konjunkturläget

Flera prognosinstitut bedömer den framtida ekonomiska utvecklingen, där Österåkers kommun i första hand utgår från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) antaganden. Förvaltningen tar även del av analyser från Konjunkturinstitutet (KI), regeringen, Riksbanken och Statskontoret.

Svensk ekonomi befinner sig i en tydlig återhämtningsfas efter några år av svag konjunkturutveckling. Tillväxten har stärkts under 2026 och drivs i allt högre grad av hushållens konsumtion. De disponibla inkomsterna ökar till följd av både expansiv finanspolitik och en gradvis förbättring på arbetsmarknaden, vilket bidrar till ökad efterfrågan i ekonomin. SKR bedömer att Sveriges BNP växer med 2,6 procent 2026 och 2,7 procent 2027, medan Konjunktur-institutet gör en liknande bedömning och prognostiserar en BNP-tillväxt på 2,4 procent respektive 2,8 procent. Sammantaget pekar detta på att lågkonjunkturen successivt avtar och att svensk ekonomi närmar sig ett mer normalt resursutnyttjande under de kommande åren.

Återhämtningen på arbetsmarknaden sker med viss eftersläpning. Sysselsättningen väntas öka successivt, men företagen är fortfarande återhållsamma med nyanställningar och arbetslösheten ligger kvar på en relativt hög nivå under 2026. SKR bedömer att arbetslösheten uppgår till 8,5 procent för 2026 för att därefter minska till 7,7 procent 2027. Det är framför allt under nästa år som den högre produktionen väntas ge ett tydligare genomslag i form av fler arbetade timmar och en ökad lönesumma.

Inflationen har fallit tillbaka markant jämfört med de senaste årens höga

[1] Källor till avsnitt 2: Konjunkturinstitutet, *Konjunkturläget augusti 2026*; Konjunkturinstitutet, *Konjunkturbarometern* augusti 2026; SKR, *Aktuell Ekonomi, Planeringsförutsättningar för åren 2026–2029*; Statskontoret, *Prognos för statens budget och de offentliga finanserna, september 2026*; Riksbanken, *Penningpolitisk rapport, september 2026;* SCB, *Arbetskraftsundersökningarna (AKU), augusti 2026.*

nivåer. Den låga inflationen under 2026 påverkas dock i hög grad av tillfälliga finanspolitiska åtgärder såsom sänkta skatter på livsmedel, energi och drivmedel. När dessa effekter gradvis upphör väntas inflationen stiga igen under 2027 och stabiliseras kring inflationsmålet på 2 procent. Samtidigt bedömer både SKR, KI och Riksbanken att det underliggande inflationstrycket är högre än vad de officiella inflationsmåtten för närvarande visar. Detta innebär att Riksbanken förväntas inleda en gradvis åtstramning av penningpolitiken, med successivt högre styrränta under kommande år.

Konjunkturinstitutets barometerindikator indikerar ett starkare stämningsläge än normalt i augusti 2026. Indikatorn har stigit fyra månader i följd och det talar för en fortsatt gradvis förstärkning av konjunkturen. Uppgången förklaras av ett starkare läge inom tjänstesektorn. Hushållens förbättrade stämningsläge innebär att indikatorn är tillbaka på en normal nivå för första gången sedan november 2024.

De ekonomiska utsikterna präglas fortsatt av betydande osäkerhet i omvärlden. Konflikten i Mellanöstern, höga energi- och transportkostnader, samt geopolitiska spänningar bidrar till risker för både inflation och tillväxt. Samtidigt har världsekonomin visat större motståndskraft än väntat. Trots störningar i energiförsörjningen fortsätter den globala handeln att utvecklas relativt starkt och flera indikatorer pekar på fortsatt tillväxt i både USA och Europa. För svensk del bedöms exportmarknaden utvecklas måttligt positivt de kommande åren, även om utvecklingen hos viktiga handelspartners fortfarande är svagare än normalt.

3.1.2 Skatteunderlagsutveckling

Kommunens största inkomstkälla är skatteintäkter, som står för cirka 80 procent av de totala intäkterna. Skatteunderlagets utveckling påverkas främst av arbetsmarknadens utveckling, det vill säga sysselsättning, antalet arbetade timmar, arbetslöshet och löneutveckling. Dessa faktorer följs löpande genom prognoser för arbetslöshet, sysselsättning, antal arbetade timmar och timlön, vilka tillsammans utgör grunden för beräkningen av skatteunderlags-utvecklingen kommande år.

Kommunsektorn påverkas både av skatteunderlagsutvecklingen i riket och i den egna kommunen.

SKR:s senaste prognos visar att skatteunderlaget ökar med 3,5 procent både 2025 och 2026. Den relativt måttliga utvecklingen 2026 förklaras framför allt av att uppgången i sysselsättningen och antalet arbetade timmar blir svagare än tidigare bedömningar.

För 2027 väntas skatteunderlagstillväxten stärkas med 5,1 procent. Bakom utvecklingen ligger en starkare arbetsmarknad med ökad sysselsättning, fler arbetade timmar och därmed en snabbare ökning av lönesumman. SKR bedömer att antalet arbetade timmar ökar med 2,0 procent under 2027 jämfört med 0,3 procent under 2026, vilket ger ett väsentligt större bidrag till skatteunderlaget. Därefter väntas skatteunderlagstillväxten återgå till mer normala nivåer omkring 4 procent per år.

Österåkers budget utgår i huvudsak från SKR:s prognos per augusti, se Tabell 1.

3.1.3 Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden visar tecken på en gradvis förbättring, men arbetslösheten är fortfarande hög. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU) uppgick arbetslösheten i augusti 2026 till 8,5 procent bland personer i åldern 15–74 år. Samtidigt visar den ökade sysselsättningsgraden på att återhämtningen på arbetsmarknaden har inletts.

Flera prognosinstitut bedömer att den ekonomiska återhämtningen successivt kommer att stärka arbetsmarknaden under 2027. Sysselsättningen väntas öka i takt med att hushållens konsumtion, investeringar och den ekonomiska aktiviteten stärks. Arbetsmarknaden bedöms dock fortsätta utvecklas med viss eftersläpning jämfört med konjunkturen, vilket innebär att arbetslösheten endast sjunker gradvis. Konjunkturinstitutet prognostiserar en arbetslöshet på 8,6 procent 2026 och 7,9 procent 2027, medan SKR bedömer att arbetslösheten uppgår till 8,5 procent 2026 och 7,7 procent 2027. Samtidigt kvarstår utmaningar kopplade till kompetensförsörjning och matchning på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknaden i Österåker visar under 2026 tecken på en gradvis förstärkning. Antalet inskrivna arbetslösa minskar jämfört med föregående år samtidigt som antalet lediga jobb är högre. Det indikerar att efterfrågan på arbetskraft har stärkts i takt med den ekonomiska återhämtningen. I augusti 2026 var 1 140 personer inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen, vilket är 74 personer färre än vid samma tidpunkt föregående år. Även antalet öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska program har minskat.

Samtidigt finns tecken på att en del grupper fortsatt har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Antalet personer som varit utan arbete i mer än tolv månader har ökat något jämfört med föregående år, medan gruppen med mer än två års arbetslöshet ligger kvar på ungefär samma nivå. Det tyder på att arbetslösheten i allt större utsträckning är koncentrerad till personer som står längre från arbetsmarknaden.

Tabell 1: Prognosinstituts bedömningar kring ett antal indikatorer
(Procentuell förändring om inte annat anges)

SKR, 27 aug 2026	2025	2026	2027	2028	2029
BNP, kalenderkorrigerade värden	1,8	2,6	2,7	1,8	1,7
Sysselsättning, arbetade timmar*	-0,4	0,3	2,0	0,9	0,4
Arbetslöshet, procent av arbetskraft 15–74 år	8,8	8,5	7,7	7,4	7,4
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,6	3,5	3,4	3,5	3,5
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,7	3,7	3,4	3,5	3,5
Inflation, KPIF	2,6	1,6	2,0	2,5	2,0
Inflation, KPI	0,7	1,0	2,4	3,4	2,9
Styrränta värde vid årets slut	1,75	1,75	2,00	2,25	2,50
Skatteunderlagsprognos augusti	3,5	3,5	5,1	4,2	4,0
Skatteunderlagsprognos april	3,3	4,0	4,7	4,3	4,2
Statskontoret, 09 sep 2026	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
BNP, kalenderkorrigerade värden	1,6	2,5	2,0	1,3	1,0
Sysselsättning, arbetade timmar*	0,4	0,5	1,3	0,4	0,1
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	8,8	8,7	7,8	7,5	7,5
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,6	3,5	3,4	3,3	3,3
Inflation, KPIF	2,6	1,3	2,1	2,8	2,0
Inflation, KPI	0,7	0,6	2,0	3,1	2,0
Styrränta vid årets slut	1,75	1,75	2,25	2,25	2,25
Skatteunderlagsprognos september	3,3	3,6	5,2	3,9	3,6
Riksbanken, 24 sep 2026	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
BNP, kalenderkorrigerade värden	1,6	2,6	2,2	1,6	-
Sysselsättning, arbetade timmar*	0,4	0,9	1,1	0,6	.
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	8,8	8,6	8,1	7,6	.
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,4	3,7	3,3	3,1	.
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,6	3,5	3,3	3,1	.
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	2,6	1,5	2,1	2,4	.
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	0,7	0,9	3,2	3,1	.
Styrränta, årsgenomsnitt		1,82	1,97	2,1	.
KI, 30 sep 2026	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
BNP, kalenderkorrigerade värden	1,6	2,8	2,2	1,9	1,7
Sysselsättning, arbetade timmar*	-0,3	0,2	0,7	0,9	0,4
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	8,8	8,7	8,2	7,3	7,1
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,2	3,9	3,5	3,7	3,6
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,6	3,5	3,4	3,5	3,5
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	2,6	1,6	2,6	2,2	1,8
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	0,7	0,9	3,0	2,7	2,2
Styrränta vid årets slut	1,75	2,00	2,50	2,75	2,75

*Kalenderkorrigerade värden

3.2 Lokala förutsättningar

Kommunens långsiktiga utveckling påverkas i hög grad av lokala förutsättningar. Den strategiska samhällsplaneringen, utvecklingen av infrastrukturen och bostadsbyggandet bidrar till att forma befolkningsutvecklingen. Det påverkar i sin tur bland annat kommunens skatteunderlag, behovet av kommunal service och planeringen av framtida investeringar.[2]

3.2.1 Strategisk samhällsutveckling

Kommunens översiktsplan *Stad, skärgård och landsbygd – Översiktsplan för Österåkers kommun 2040* är en del av en långsiktig strategisk planering och anger viljeinriktningen avseende mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är ett viktigt underlag för kommunens planering och prioriteringar. I april 2024 antogs kommunens planeringsstrategi, som var en uppföljning av översiktsplanen och angav inriktningen för det vidare arbetet med översiktsplaneringen.

Arbetet med en uppdatering av översiktsplanen påbörjades under 2025 och samråd om förslaget till översiktsplan planeras ske under 2027.

3.2.2 Sverigeförhandlingen – Roslagsbanan in till city

Österåker ingår som en part i Sverigeförhandlingen, för förbättrad kollektivtrafik och ökad tillgänglighet i Stockholmsregionen. För Österåkers del innebär det att Roslagsbanan förlängs till Stockholm City via Odenplan. I nuvarande översiktsplan och den efterföljande planeringen så ligger fokus på utveckling av kommunens centrala delar och Roslagsbanans stationsnära lägen. Totalt innebär det att cirka 7 000 bostäder ska tillkomma från 2017 fram till 2035 genom upprättande och genomförande av planprogram och detaljplaner.

[2] Källa till avsnittet: SCB och Österåkers befolkningsprognos 2026, gjord av Sweco våren 2026

3.2.3 Bostadsbyggande

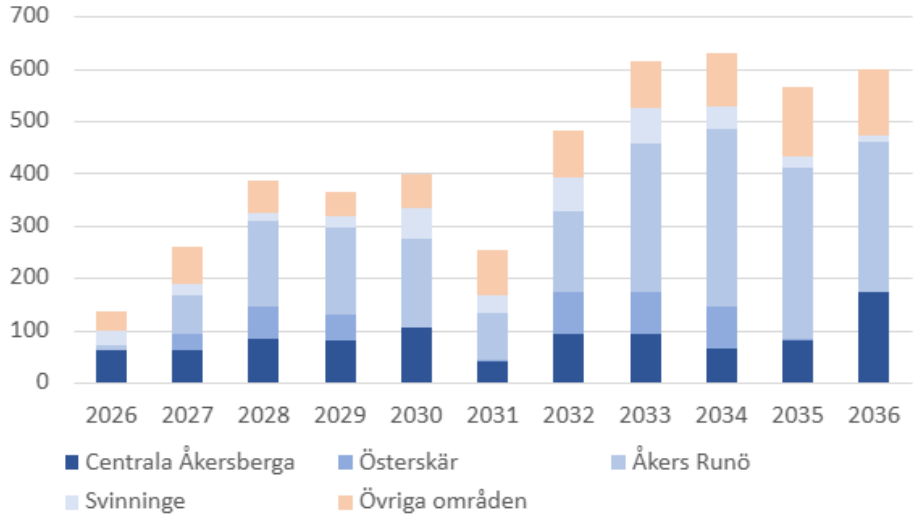
För att kunna möta behovet av nya bostäder de närmaste tio åren, i takt med att länets befolkning växer, gör kommunen antaganden om kommande nybyggnationer. Detta är ett viktigt underlag i framtagande av kommunens befolkningsprognos och dess olika scenarier.

Bebyggelseutvecklingen prioriteras i områden nära kollektivtrafik, VA-områden och service, med fokus på Roslagsbanans influensområde. Planläggningen sker främst i anslutning till Åkersbergas centrala delar och i kollektivtrafiknära lägen, längs Roslagsbanans stationer västerut och i enlighet med inriktningen i översiktsplanen och Sverigeförhandlingen.

I Diagram 1 visualiseras nybyggnationsprognosen fördelad på några av kommunens geografiska områden. Nybyggnationen i Österåker bedöms vara relativt låg under de närmaste åren till följd av läget i omvärlden, men visar därefter en successivt ökande trend. Den lägre nivån som framgår för 2031 bedöms inte utgöra ett faktiskt trendbrott, utan variationen bedöms jämna ut sig över tid.

För 2026 prognostiseras cirka 140 bostäder vara klara för inflyttning. Per sista augusti 2026 har cirka 70 bostäder färdigställts. Nybyggnationsprognosen för 2027 innehåller omkring 250 nybyggnationer, bland annat cirka 70 bostäder vid Hagby äng och kulle. Mellan 2028 och 2030 väntas omkring 400 bostäder årligen. Underlaget för prognosen bygger på data och omvärldsfaktorer framtagna vintern 2025/2026.

Diagram 1: Nybyggnationsprognos Österåkers kommun, 2026–2036, antal bostäder, fördelat efter betydande geografiska områden

3.2.4 Bostadsbyggande och befolkningsutveckling

Det är många aktörer som samspelar på byggmarknaden: stat, region, kommuner och privata aktörer. Kommunen är bara en av aktörerna och har begränsad rådighet inom området, men betydelsen av långsiktig planering och löpande analyser är stor. Byggföretagen agerar på en efterfrågestyrd marknad där mark- och byggkostnader, möjligheter till finansiering, betalningsvilja och konjunkturläge påverkar möjligheterna.

Boverkets senaste byggprognos med bedömning av marknadsläget visar på en försiktig återhämtning i bostadsbyggandet. Hushållens köpkraft förbättras och bostadsmarknaden har blivit mer aktiv, vilket skapar bättre förutsättningar för nyproduktion. Samtidigt kvarstår höga byggkostnader och ett osäkert omvärldsläge, vilket begränsar uppgången. Boverket gör med bakgrund av det en bedömning att byggandet väntas öka något under de kommande åren. Boverket förutspår dock ingen kraftig återhämtning, utan istället pekar prognosen mot en stabilisering på en nivå som kan bli det nya normala för bostadsbyggandet.

Marknadsdjup och planberedskap

Analysen av den lokala bostadsmarknaden visar att det beräknade marknadsdjupet, det vill säga den nivå av nyproduktion som marknaden bedöms kunna efterfråga, uppgår till omkring 450–500 bostäder per år. Bedömningen är en beräkning utifrån rådande förutsättningar och ska därför inte ses som en fast nivå. Förändringar i exempelvis konjunktur, räntor, hushållens köpkraft, bostadspriser och byggkostnader kan påverka såväl efterfrågan som det beräknade marknadsdjupet över tid. Kommunens nybyggnationsprognos för budget- och planperioden ligger samtidigt på en lägre nivå, vilket indikerar att planberedskapen i nuläget understiger den uppskattade marknadsefterfrågan på kort sikt.

Bostadsbyggandets betydelse för befolkningsutvecklingen

Den fortsatta bostadsutvecklingen har betydelse för kommunens långsiktiga befolkningsutveckling och förutsättningarna att planera och dimensionera kommunal service. Nya bostäder skapar förutsättningar för inflyttning och ett växande befolkningsunderlag, vilket även påverkar skatteunderlag och behovet av exempelvis förskolor, skolor, infrastruktur samt vatten och avlopp. Kommunen behöver därför ha ett långsiktigt perspektiv och samtidigt beredskap för förändrade förutsättningar, så att investeringar, verksamhetskapacitet och organisation kan anpassas i takt med den faktiska utvecklingen.

Kommunens inriktning

Småhus och bostadsrätter ska prioriteras i utvecklingen av kommunen. Nya bostäder ska utvecklas med respekt för befintliga bostadsområdens karaktär och utgå från efterfrågan. Kommunens nuvarande variation och fördelning mellan olika boende- och upplåtelseformer ska värnas. Områden med en tydlig småhuskaraktär ska även fortsatt präglas av småhusbebyggelse.

3.2.5 Demografiska förändringar

Som nämnts i tidigare avsnitt står befolkningstillväxten i stark relation till byggande och färdigställande av bostäder. Genom att använda olika byggantaganden skapas olika scenarier av befolkningsprognosen.

Nuläge och tillbakablick

Som Diagram 2 visar har Österåkers kommun haft en stadig befolkningsutveckling sedan 1970-talet, med ett genomsnitt på strax under 800 personer årligen för den senaste tioårsperioden. Under de senaste åren har det varit stora variationer i kommunens befolkningstillväxt, från 3,4 procent 2021 till mer dämpad tillväxt de senaste åren med 0,3 procent 2025. Befolkningsutvecklingen var inledningsvis negativ under 2026, men vände under våren och sommaren. Kommunens befolkning har under en längre tid fluktuerat kring 50 000 invånare, men vid halvårsskiftet 2026 visade den officiella statistiken för första gången ett utfall över 50 000 invånare.

Befolkningsprognos 2026–2029

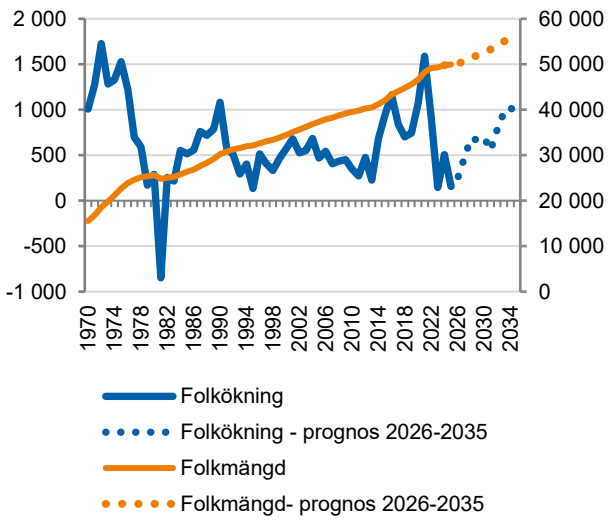
Under budget och planår prognostiseras befolkningen öka med omkring 1 800 personer.

Befolkningsprognosen för helåret 2026 beräknar att 400 barn kommer att födas och att omkring 360 personer avlider, vilket ger ett positivt födelsenetto om cirka 40 personer. Vidare beräknas drygt 3 100 personer flytta in till kommunen och omkring 2 900 flytta ut under året, vilket motsvarar ett positivt flyttnetto om cirka 200 personer. Det innebär en beräknad befolkningsökning på omkring 240 personer under 2026, eller 0,5 procent och att antalet invånare är 50 174 vid årets slut.

Per den 31 augusti 2026 har kommunen 50 015 invånare, vilket är drygt 70 fler invånare än vid inledningen av året. Det motsvarar en ökning om 0,14 procent sedan årsskiftet. Befolkningsökningen är något svagare än prognos och förklaras per augusti främst av att fler har flyttat från Österåker än prognostiserats. Preliminära uppgifter från invånarregistret visar att befolkningen mer eller mindre stått still under inledningen av hösten, vilket kan medföra att prognosen för helåret 2026 inte helt nås.

Enligt befolkningsprognosen väntas antalet invånare i Österåker öka med i genomsnitt 515 personer årligen fram till och med 2029. Befolkningsökningen väntas ligga på en lägre nivå under 2026 och något högre 2027, för att sedan öka ytterligare under 2028 och 2029. Detta motsvarar en befolkningstillväxt på 4,1 procent fram till årsskiftet 2029/2030.

Diagram 2: Folkmängd och befolkningsökning i Österåkers kommun 1970–2025, samt prognos 2026–2035

Österåker i relation till riket och regionen

SCB publicerar varje år en framskrivning av Sveriges befolkning. På kort sikt kan den ses som en prognos, men på längre sikt ska framskrivningen ses som ett antagande som utgår från att dagens beteenden, trender, regler och allmänna förutsättningar förblir detsamma i framtiden. Förändringar i samhället kan redan på kort sikt göra att förutsättningarna för framskrivningen förändras. Befolkningen i Sverige beräknas framöver att öka i en långsammare takt än tidigare. Det beror på att antaganden görs att det är fler som avlider än som föds kommande år. Trots detta prognostiseras befolkningen ändå öka då fler invandrar till, än utvandrar från, Sverige. Vart tredje år gör SCB en större genomlysning av prognos-antaganden samt publicerar en kommunprognos, vilket är aktuellt år 2027.

Österåkers befolkningsprognos ligger nära externa prognoser, så som SCB, för den totala befolkningsutvecklingen, men skillnader mellan prognoserna finns i antaganden gällande olika åldersgrupper. Kommunen bedömer en starkare utveckling av antalet barn och unga än riket, samtidigt som antalet äldre väntas öka kraftigt, särskilt i gruppen 80 år och äldre. Region Stockholms prognos ligger närmare kommunens lågscenario. Skillnaderna mellan prognoserna understryker behovet av att följa utvecklingen och vara beredda att anpassa verksamhets- och resursplaneringen när förutsättningarna förändras.

Diagram 3: Befolkningsutveckling 2022–2025, samt prognos 2023–2036, fördelat på befolkning i befintlig bebyggelse respektive nyproduktion, samt alternativa scenarier (bruten skala).

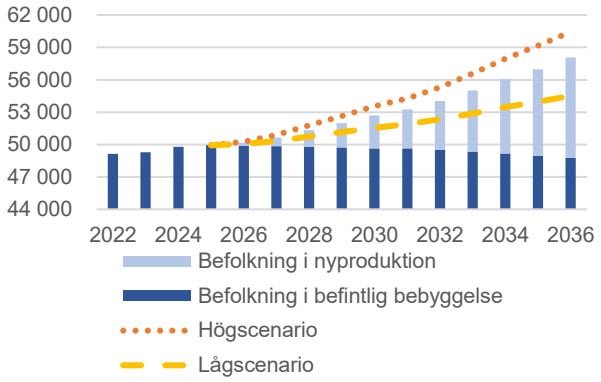

Diagram 5: 1–5-åringar i Österåker, utfall 1–5, prognos 2026–2029

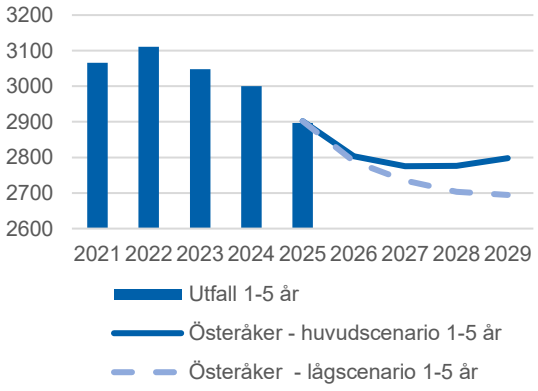
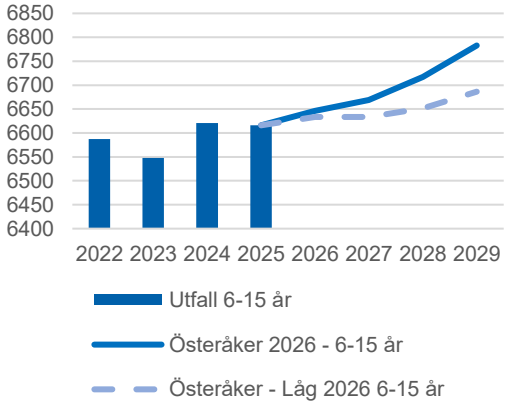

Diagram 4: 6–15-åringar i Österåker, utfall 2021–2025, prognos 2026–2029

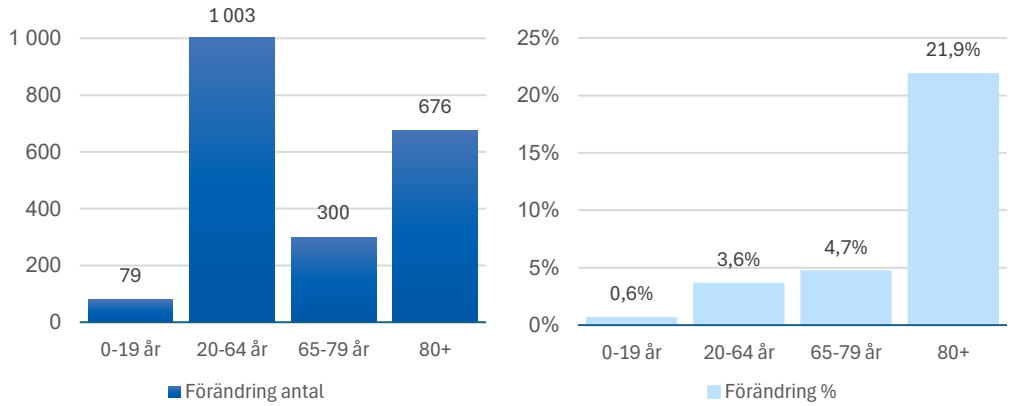

Tabell 2: Antal personer i olika åldersgrupper, utfall 2023–2025, prognos 2026–2029

		Utfall			Prognos			
	Ålder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nyfödda	0 år	465	442	440	429	428	433	444
Förändringar i %		-3,1	-4,9	-0,5	-2,5	-0,2	1,2	2,6
Förskolebarn	1–5 år	3 048	3 000	2 902	2 803	2 775	2 776	2 798
Förändringar i %		-2,0	-1,6	-3,3	-3,4	-1,0	0,0	0,8
Skolbarn	6–15 år	6 548	6 621	6 616	6 646	6 669	6 717	6 783
Förändringar i %		-0,6	1,1	-0,1	0,5	0,3	0,7	1,0
Gymnasium	16–19 år	2 732	2 709	2 665	2 657	2 652	2 684	2 677
Förändringar i %		-0,3	-0,8	-1,6	-0,3	-0,2	1,2	-0,3
Förvärvsarbetande	20–64 år	27 364	27 733	27 827	27 986	28 262	28 578	28 830
Förändringar i %		0,5	1,3	0,3	0,6	1,0	1,1	0,9
Äldre:	65–79 år	6 552	6 422	6 398	6 344	6 372	6 499	6 698
Förändringar i %		-1,5	-2,0	-0,4	-0,9	0,4	2,0	3,1
	80-w år	2 573	2 860	3 093	3 309	3 485	3 645	3 769
Förändringar i %		10,5	11,2	8,1	7,0	5,3	4,6	3,4
	90-w år	*347*	*365*	*378*	*414*	*463*	*520*	*570*
Förändringar i %		3,3	5,2	3,6	9,5	11,9	12,3	9,7
Hela befolkningen		**49 282**	**49 787**	**49 941**	**50 174**	**50 644**	**51 331**	**51 999**

Källa: SCB, samt Österåkers kommuns befolkningsprognos 2026, gjord av Sweco våren 2026

Diagram 6: Förändring i befolkningen 2025–2029, antal och procent

3.2.6 Utmaningar i demografin

I regeringens utredning *En framtid med barn* analyseras konsekvenserna av minskat barnafödande och en förändrad befolkningssammansättning. Uppdraget pågår till sommaren 2028 och ska ge förslag som främjar familjebildning och en hållbar befolkningsutveckling.

En delrapport visar att färre barn på kort sikt kan minska kostnaderna för förskola och skola, men att verksamheternas kostnader är svåra att anpassa i samma takt. På längre sikt riskerar mindre årskullar att minska arbetskraften och skatteintäkterna, samtidigt som en växande andel äldre ökar behovet av välfärdstjänster.

Analyserna gäller kommunsektorn som helhet och kan inte direkt överföras till Österåker, där bostadsbyggande och förväntad inflyttning kan ge en annan utveckling. Kommunens planering behöver därför utgå från både befolkningens storlek och ålderssammansättning. Kapacitet, investeringar och kompetensförsörjning behöver anpassas till lokala behov, samtidigt som kommunens attraktivitet är viktig för att behålla och attrahera invånare.

Färre barn och lägre fruktsamhet

Den summerade fruktsamheten är ett mått som beskriver hur många barn en kvinna i genomsnitt skulle få under sin livstid om fruktsamhetsnivåerna för det aktuella året förblev desamma. Det är ett centralt demografiskt mått eftersom det visar barnafödandets långsiktiga utveckling och om befolkningen kan reproducera sig utan inflyttning. En nivå på 2,1 barn per kvinna brukar betraktas som nödvändig för att en befolkning ska vara stabil över tid.

Både Österåker och Sverige har sett en tydlig nedgång i fruktsamheten sedan 2010. Efter en längre period med nivåer runt eller strax under två barn per kvinna har fruktsamheten sjunkit till omkring 1,5 för Österåker och 1,4 i Sverige. Österåker följer i stort den nationella trenden, men ligger historiskt något högre än riksgenomsnittet.

Antalet födda beräknas att fortsätta ligga på en låg nivå de närmsta åren, vilket innebär något färre barn i förskoleåldern för Österåkers del kommande budget- och planår. För åldersgruppen 6–15 år ser antalet skolbarn och skolungdomar ut att öka med i genomsnitt 40 barn per år under kommande budget- och planår. Utvecklingen av barn i förskoleåldern har varit svag i inledningen av 2026 och budget är beräknad utifrån kommunens lågscenario.

En växande äldre befolkning

Antalet och andelen äldre i Sverige kommer att öka i takt med att livslängden ökar och att det föds allt färre barn. Det medför att det kommer att dö fler människor än det föds i Sverige. Det har inte hänt i Sverige sedan början av 1800-talet, med undantag för några år runt millennieskiftet. I Österåkers befolkningsprognos beräknas kommunen fortsatt att ha ett positivt födelsenetto, det vill säga det kommer att födas fler än antalet som avlider. Födelseöverskottet kommer dock vara lågt och bidra med ett tillskott om knappt 20 invånare årligen under budget- och planår.

Befolkningsprognosen hänger nära samman med planerad nybyggnation. I nuläget förväntas en inflyttning främst av personer i arbetsför ålder, ofta med barn eller med planer på att bilda familj. På längre sikt ökar osäkerheten i prognosen,

vilket också återspeglas i nedrevidering av byggantagandena.

Vid en jämförelse mellan 2026 års prognos och det faktiska utfallet per augusti framgår det att ytterligare cirka 70 barn i förskoleåldern och omkring 30 barn i skolåldern behöver flytta in under resterande månader för att årets prognos för dessa grupper ska uppfyllas.

Givet att befolkningsutvecklingen följer prognosens huvudscenario för 2026 skulle det innebära följande förändringar i antal för verksamheternas respektive målgrupper under verksamhetsåret 2027:

Förändring barn och unga

Förskolebarn (1–5 år) minskar med cirka 30 barn

Grundskolan (6–15 år) ökar med drygt 20 elever

Gymnasieskolan (16–19 år) minskar med 5 elever

Förändring äldre

Gruppen 65–79 år ökar cirka 30 personer

Gruppen 80 år och äldre ökar med cirka 180 personer

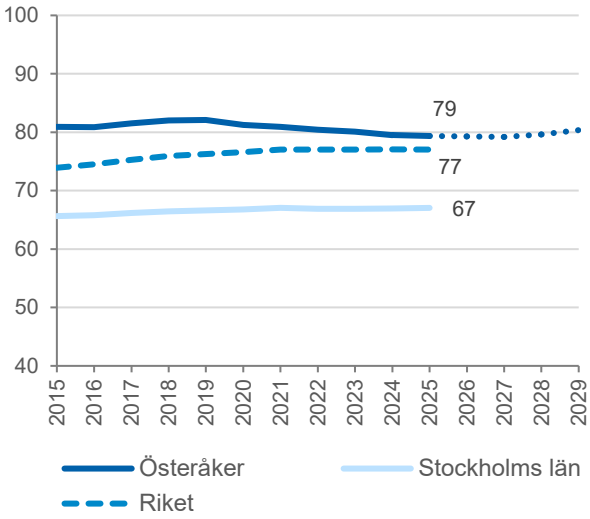
3.2.7 Demografisk försörjningskvot

Det kommunalekonomiska utjämningssystemet tar bland annat hänsyn till demografiska aspekter. Hur fördelningen och utvecklingen ser ut mellan olika åldersgrupper i Österåker, och i riket, har därför betydelse för vad utfallet blir i det kommunala utjämningssystemet.

Den demografiska försörjningskvoten visar hur många personer i åldrarna 0–19 år, samt 65 år och äldre som ska försörjas av 100 personer i arbetsför ålder. Måttet ger en övergripande bild av hur befolkningens åldersstruktur påverkar kommunens långsiktiga försörjningsåtagande, även om det är en förenklad bild av verkligheten. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är en låg försörjningskvot generellt fördelaktig,

Diagram 7: Demografisk försörjningskvot för riket, Stockholms län samt Österåker, 2015–2029.

eftersom det innebär att en större andel av befolkningen befinner sig i yrkesverksam ålder.

Sedan 2005 har Österåker en försörjningskvot som är högre än i både länet och riket, se Diagram 3. För Österåker var den demografiska försörjningskvoten 79 per december 2025, vilket betyder att 100 personer i åldern 20–64 år ska försörja 79 personer, fördelat på 45 barn och unga, samt 34 personer som är äldre än 65 år. Både rikets (77) och länets (67) försörjningskvot är lägre än Österåkers. Försörjningskvoten beräknas öka under kommande tio årsperiod, där de äldre väntas bidra i större utsträckning.

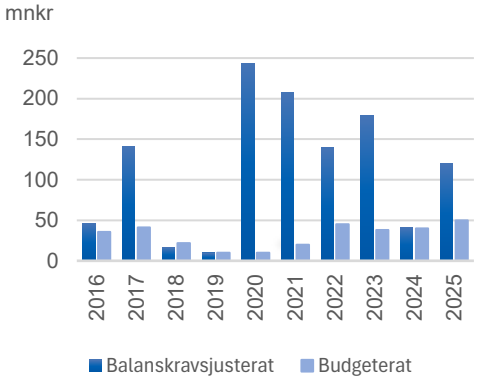
4. Kommunens ekonomiska förutsättningar för perioden 2027–2029

4.1 Ekonomisk utveckling

En god ekonomi är en förutsättning för att bedriva en bra och kvalitativ verksamhet. Österåkers kommun har en robust och effektiv ekonomi som med god ekonomisk hushållning och med uppfyllda finansiella mål, haft starka resultat under de senaste åren.

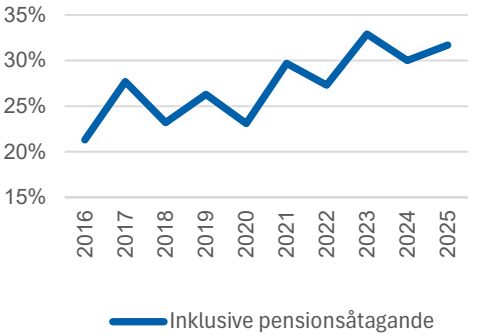
Kommunens resultat har under de senaste fyra åren (2022–2025) uppgått till 4 procent i genomsnitt av skatter och bidrag. Det ackumulerade balanskravs-justerade resultatet för samma period uppgick till cirka 473 mnkr och cirka 62 mnkr avsattes till resultatreserv (RER) under perioden. Kommunen har en total avsättning i RER om 62 mnkr och i RUR om 225 mnkr. RUR avvecklades för nya avsättningar 2024, men befintliga avsättningar i RUR om 225 mnkr får användas fram till och med räkenskapsåret 2033.

Diagram 8: Ekonomiskt resultat och budget, balanskravsjusterat

Soliditet är måttet på kommunens långsiktiga finansiella utrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med det egna kapitalet och har haft en positiv trend sett över en längre period. Soliditeten i balansräkningen uppgår för 2025 till 45,9 procent. Den faktiska soliditeten, inklusive pensionsåtaganden, uppgår till 31,7 procent.

Diagram 9: Soliditet inklusive pensionsåtagande

Budget för 2027 är upprättad utifrån kommunens finansiella mål. Den bygger på SKR:s prognos per augusti, en skattesats om 16,60 öre per skattekrona och kommunens befolkningsprognos.

4.2 Kommunens intäkter

Kommunens intäkter består i huvudsak av skatteintäkter. Utöver det tar kommunen del av det kommunala utjämningssystemet och av statsbidrag. Vissa verksamheter är avgiftsbelagda och renderar en viss intäkt, vilket behandlas under avsnitt 4.5 Driftbudget och avsnitt 5 Nämndernas uppdrag och budget.

Till grund för beräkningarna i budget ligger kommunens och rikets preliminära skatteunderlag för 2025, uppräknat enligt SKR:s augustiprognos för 2026 och 2027. Utöver det ingår även 2027 års beräknade bidrag och avgifter i utjämningsystemet, skattesatsen för 2027, kommunens egen befolkningsprognos med beräkning om 50 000 invånare per 1 november och andra lokala faktorer.

4.2.1 Skatteintäkter

Skatteintäkter utgör den stora intäktsmassan för kommunen och är direkt beroende av hur kommuninvånarnas beskattningsbara förvärvsinkomster utvecklas. Den främsta delen utgörs av löner och pensioner, vilka förväntas ha en måttlig utveckling 2026 med anledning av att uppgången i sysselsättningen och antalet arbetade timmar varit svagare än tidigare bedömt. Regeringen har fastställt en prognostiserad uppräkningsfaktor för skatteunderlaget gällande 2026 och 2027, vilket innebär en ökningstakt med 3,7 respektive 5,2 procent. SKR:s bedömning av uppräkningsfaktorerna i augusti är något lägre och uppgår för närvarande till en ökning på 3,5 procent för 2026 och 5,1 procent för 2027. Uppräkningsfaktorerna styr de preliminära förskottsbetalningarna av skatteintäkter för 2027. En förändring av uppräkningsfaktorn med en procentenhet för Österåker innebär att skatteintäkterna förändras med cirka 26 mnkr.

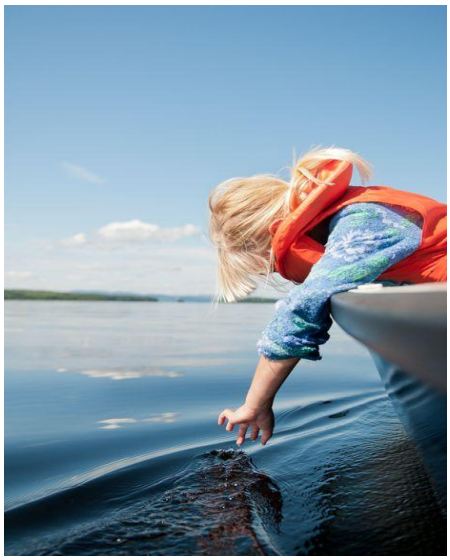
4.2.2 Statsbidrag

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. De generella statsbidragen ryms inom utjämningssystemet och används i huvudsak för att finansiera den delen för inkomstutjämning och strukturbidrag. Riktade statsbidrag är öronmärkta för ett särskilt ändamål. Flera av dessa är betydande bidrag som bland annat hanteras av Skolverket, Socialstyrelsen och Migrationsverket. De flesta betalas inte ut per automatik, utan måste sökas. En del statsbidrag söks och redovisas av huvudman/utförare och en del söks och redovisas av respektive nämnd och Kommunstyrelsen.

Det finns en osäkerhet kring uppskattningen av statsbidragens storlek inför budget 2027, liksom tidigare år, då ett flertal av statsbidragen är sökta men ej beslutade. Bidrag söks också kontinuerligt under året.

4.2.3 Utjämningssystemet

Utjämningssystemets syfte är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan landets kommuner för att garantera invånarna likvärdig kommunal service. Det är stora skillnader i skattekraft och mellan befolkningens behov av service i olika delar av landet. Systemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att kunna tillhandahålla service, oberoende av skattekraft och kostnader som inte går att påverka.

LSS-utjämningssystemet är likt kostnadsutjämningen en interkommunal utjämning. Dock ingår det inte som en del i det kommunalekonomiska utjämningssystemet, eftersom det inte har gått att hitta opåverkbara faktorer som samvarierar med kostnader för LSS. Därför ligger det i ett separat system men syftet är detsamma. Österåker betalar en avgift i LSS-utjämningen.

Inkomstutjämningen räknas ut efter skattekraft och garanterar kommuner 115 procent av en uppräknad medelskattekraft. Utjämningen är i huvudsak finansierad av staten. Österåkers skattekraft beräknas överstiga garantinivån på 115 procent under 2027, vilket innebär en inkomstutjämningsavgift för kommunen.

Kostnadsutjämningen är till för att utjämna strukturella behov. Den är interkommunal och utjämnar för skillnader i behov som kan bero på demografi, geografi eller socioekonomiska förutsättningar. Österåker erhåller bidrag i kostnadsutjämningen.

Regleringsposten utgör skillnaden mellan det generella statsbidraget (anslag för kommunalekonomisk utjämning) och kommunernas anspråk utifrån ovanstående delar. Regleringsposten, som kan vara såväl positiv som negativ, fördelas lika till kommuner. Regleringsposten påverkas av ändrade statsbidrag mellan åren, men också av hur kostnaden för inkomstutjämnings-systemet för ändras.

Utfallet i utjämningssystemet påverkas inte av nivån på skattesatsen.

4.4 Kommunens kostnader

Kommunens kostnader består till största del av personalkostnader och köp av verksamhet. I avsnittet redogörs för kommunens prisutveckling, personalkostnader, pengnivåer för 2027, pensionskostnader och overhead (OH). Kostnader kopplade till nämndernas specifika verksamheter redovisas i avsnitt 4.5 Driftbudget och avsnitt 5 Nämndernas uppdrag och budget.

4.4.1 Prisutveckling och personalomkostnader

Indexuppräkning för 2027 är generellt 2,3 procent för pris- och löneökningar. Nämnderna kompenseras med 3,3 procent för lönerelaterade kostnadsökningar från april 2027. Det är viktigt att komma ihåg att budgeten inte är styrande för nivån i löneöversynen, det är endast ett tillvägagångssätt för att helt eller delvis kompensera för nämndernas tillkommande kostnader. Inför 2027 ändras modellen för hur Senior- och omsorgsnämnden kompenseras för kostnadsökningar. Eftersom verksamheten är personalintensiv får lönekostnaderna större vikt i beräkningen av indexuppräkningen. Förändringen innebär att nämndens kompensation bättre speglar de faktiska kostnadsökningarna i verksamheten.

Taxor, avgifter och försäljning av tjänster, räknas generellt upp med 2 procent, men kan avvika beroende på verksamhetsområde. För verksamhet som inte är pengfinansierad har en generell effektivisering beräknats till 0,5 procent.

Personalomkostnader består av arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och kollektivavtalad pensionskostnad, det så kallade PO-pålägget. Inför 2027 beräknas PO-pålägget oförändrat till 40,7 procent för anställda upp till 66 år. För anställda som vid årets ingång fyllt 67 år beräknas nivån till 15,81 procent och för anställda som vid årets ingång fyllt 18, men inte 23 beräknas nivån till 28,39 procent. Den 30 september 2027 beräknas det tillfälliga sänkningen av arbetsgivaravgifter för anställda 18–23 år upphöra. Det innebär att PO-pålägget beräknas höjas till 39 procent från den 1 oktober 2027.

De gällande huvudöverenskommelserna mellan SKR och Kommunal, Vårdförbundet, Läkarförbundet, Sveriges Lärare och Allmän Kommunal Verksamhet (Vision, Akademikerförbundet SSR, Ledarna) tecknades som tvååriga avtal och löper ut 2027-03-31. AkademikerAlliansen (SACO-förbunden) är fortsatt tecknat som ett tillsvidareavtal. Huvudöverenskommelsen (HÖK) innehåller förhandlingsprotokoll, löneavtal och allmänna anställningsvillkor, samt förslag till lokalt löneavtal (LOK). Huvudöverenskommelserna som tecknades med Kommunal, Vårdförbundet, Läkarförbundet, Sveriges Lärare och Allmän Kommunal Verksamhet följde industriavtalets märke om 6,4 procent under den tvååriga avtalsperioden, uppdelat på ett garanterat utfall för arbetstagarorganisationen medlemskollektiv med 3,4 procent 2025 och 3 procent för 2026. AkademikerAlliansens avtal tecknades som fortsatt sifferlöst avtal utan angiven nivå. Förutom AkademikerAlliansen som

är ett nivålöst tillsvidareavtal förhandlas samtliga avtal om inför 2027, vilket gör det osäkert vilka förutsättningar som gäller framåt.

4.4.2 Pengnivåer

Nämnderna har tagit fram peng för olika verksamheter enligt Kommunstyrelsens anvisningar. Pengen ska gälla för både den egenutförda verksamheten och de externa utövarna. Pengnivåer för olika verksamheter redovisas som bilagor. Peng för olika verksamheter höjs enligt nedan:

Förskola 1–2 år	3,1 %
Förskola 3–5 år	3,1 %
Pedagogisk omsorg	3,1 %
Grundskola F-klass	3,5 %
Grundskola årskurs 1–3	3,5 %
Grundskola årskurs 4–9	3,5 %
Vård och omsorg	2,36 %
Musikskola	2,3 %

Gymnasiepeng styrs till största del av länsprislistan, vilken beräknas höjas med 2,5 procent. Peng inom vuxenutbildning styrs av den gemensamma prislistan inom KCNO och varierar mellan olika kurser och program.

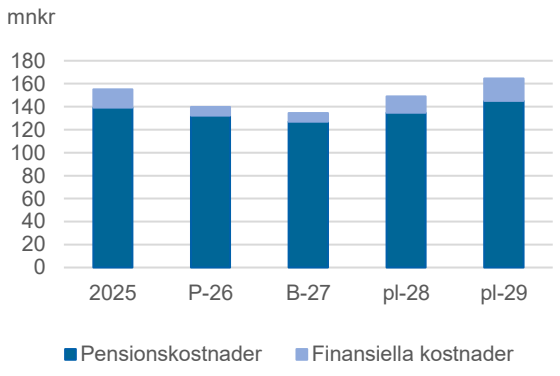
4.4.3 Pensionskostnader

Kommunens totala pensionskostnader består i huvudsak av pensions-utbetalningar för pensionärer, individuell del för nuvarande anställda, samt avsättningar för förmånsbestämd pension. Särskild löneskatt inkluderas i alla delar.

Prisbasbeloppet för 2027 är fastställt till 59 600 kr, en ökning med 0,7 procent. Prisbasbeloppet ligger bland annat till grund för värdesäkring av intjänad pension och får kostnadseffekt på alla delar inom kommunens totala pensionskostnader.

Inkomstbasbeloppet (IBB) för 2027 fastställs av pensionsmyndigheten i november 2026. Pensionskostnaderna är beräknade med en prognostiserad ökning av IBB på cirka 3,4 procent. IBB påverkar den förmånsbestämda ålderspensionen och används för att beräkna vilka individer som har rätt till förmånsbestämd ålderspension. En eventuell större höjning av IBB ger lägre kostnader för den förmånsbestämda delen eftersom färre individer då antas tjäna över 7,5 IBB och därmed vara berättigade till ett högre pensionsintjänande.

Diagram 10: Pensionskostnader inklusive löneskatt

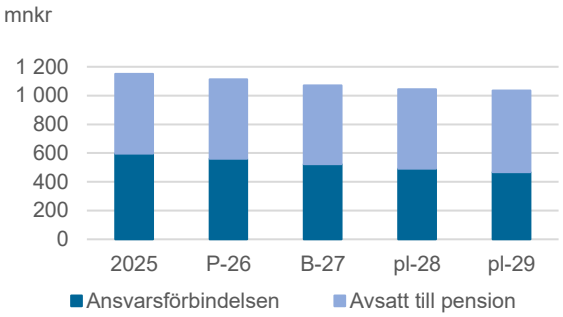

Ansvarsförbindelsen är en pensionsförpliktelse (inklusive löneskatt) som är intjänad före 1998, men som inte är upptagen som en skuld i kommunens balansräkning.[3] Förpliktelsen uppgick vid delårsbokslutet 2026 till cirka 576 mnkr. Hela pensionskostnaden, inklusive löneskatt, avseende utbetalningar från ansvarsförbindelsen om cirka 48 mnkr har beräknats i kommunens driftbudget. Av Diagram 11 framgår prognostiserad minskning av ansvarsförbindelsen i takt med årliga utbetalningar. Under åren 2027–2029 beräknas ansvarsförbindelsen minska med cirka 95 mnkr. Avsättningen till pensionsskulden beräknas däremot öka knappt 20 mnkr under samma period.

1 januari 2023 trädde en modernisering av det kommunala pensionssystemet i kraft. Det nya avtalet AKAP-KR är helt avgiftsbestämt och innebär att pensionsskulden i kommunens balansräkning inte fylls på med nya individer, däremot ligger intjänande för de individer kvar som inte aktivt valt att byta till den nya pensionslösningen.

För att säkerställa finansieringen av framtida pensionsutbetalningar har kommunen under 2026 inlett ett arbete med anpassning av kapitalförvaltningen genom att avsätta mer kapital till pensionsmedelsförvaltningen. Åtgärden har inneburit att pensionsskulden i princip blivit fullt finansierad med avsatta medel. Pensionsportföljen uppgick vid delårsbokslutet 2026 till 1 067 mnkr.

Diagram 11**:** Pensionsskuld, inklusive löneskatt

4.4.4 Overhead

Overhead (OH) är ett samlat begrepp som syftar till kommunens centrala kostnader för bland annat administration, stödfunktioner, centrala lokaler med mera. Syftet med systemet är att kommunens administration ska effektiviseras och konkurrensneutralisera verksamheter i egen regi. Kostnadsmedvetenhet hos nyttjande förvaltningar måste vara hög för att hushålla med kommunens resurser och nyttjande av tjänst. Kostnaderna för overhead fördelas i organisationen genom fastställda fördelningsnycklar. Exempel på fördelningsnyckel kan vara antal anställda, antal system med mera. Kostnaden för administration ska alltid vara en fråga för genomlysning. Eftersom kommunen har flera fristående aktörer, och bidrag måste ges på lika villkor, beaktas detta perspektiv särskilt i arbetet med fördelning av OH-kostnader.

[3] Enligt 6 kap. 4 § LKBR ska förpliktelser att betala pensionsförmåner som intjänats före år 1998 inte tas upp som en skuld eller avsättning. Enligt 5 kap. 4 § LKBR ska utbetalning av dess förmåner redovisas som kostnader i resultaträkningen

4.5 Driftbudget

I kommunens driftbudget planeras och fördelas resurser till den löpande verksamheten. I avsnittet redovisas ramar för intäkter och kostnader kopplade till nämndernas specifika verksamheter.

Det föreliggande budgetförslaget bygger på att intäkterna överstiger kostnaderna under perioden 2027–2029. Nämndernas utgiftstak avseende bruttokostnaden är beräknad till 3 648,8 mnkr och intäkter till 529,1 mnkr, vilket motsvarar en nettokostnadsökning om 152,9 mnkr jämfört med budget 2026, se Tabell 3.

Kommunens totala nettokostnad för 2027 har budgeterats till 3 081,3 mnkr, det vill säga 117,4 mnkr högre än i budget 2026. I detta ingår nämndernas nettokostnadsram, delar av pensionskostnader, samt effekt av finansiell leasing. I driftbudgeten har det även avsatts medel för oförutsedd verksamhet. Medel för oförutsedd verksamhet ska kunna finansiera till exempel volymförändringar, som inte varit kända under budgetprocessen, eller lägre skatteintäkter än vad som har beräknats i resultatbudgeten, se avsnitt 4.6 Resultatbudget.

Nämndernas budget 2027 är framför allt grundade på prestationer. Prestationsbudgetering innebär att resursfördelningen baseras på volymer och pris per prestation, exempelvis antal elever och kostnad per elev. Beräkningen av budget 2027 utgår ifrån budget 2026 och bygger framför allt på kommunens långsiktiga planering (LEP) som antogs under våren i kommunens program för ekonomisk hållbarhet, uppdaterade volymförändringar med hänsyn till bland annat kommunens befolkningsprognos, indexuppräkning, bokslutsprognosen för 2026 per kommunens delårsbokslut, samt andra kända faktorer. Nämndernas totala nettovolymökning har beräknats till 45,9 mnkr. I nämndernas ramar ingår kostnader för avskrivning och internränta, se avsnitt 4.7 Investeringsverksamhet.

Tabell 3: Förslag till bruttokostnads- och intäktsramar per nämnd för åren 2027–2029

Driftbudget (mnkr)	Budget netto 2026	Intäkter Brutto 2027	Kostnader brutto 2027	Budget netto 2027	Intäkter brutto 2028	Kostnader brutto 2028	Plan netto 2028	Intäkter brutto 2029	Kostnader brutto 2029	Plan netto 2029
Kommunfullmäktige	-11,3	0,0	-9,2	-9,2	0,0	-9,3	-9,3	0,0	-9,4	-9,4
Valnämnd	-3,8	0,0	-0,7	-0,7	0,0	-0,7	-0,7	0,0	-4,2	-4,2
Överförmyndarnämnden	-6,9	0,0	-7,1	-7,1	0,0	-7,2	-7,2	0,0	-7,4	-7,4
Kommunstyrelsen	-355,0	99,5	-305,4	-205,9	101,5	-298,4	-196,9	103,5	-309,5	-206,0
Kultur- och fritidsnämnden	-134,7	11,2	-131,0	-119,8	11,4	-133,5	-122,0	11,7	-135,7	-124,0
Utbildningsnämnden	-1 475,8	175,2	-1 704,1	-1 528,9	178,7	-1 746,6	-1 567,9	182,3	-1 790,6	-1 608,3
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	-36,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Senior- och omsorgsnämnden	-809,3	142,6	-993,8	-851,2	148,1	-1 052,2	-904,1	152,7	-1 095,2	-942,5
Socialnämnden	-114,1	15,5	-161,8	-146,3	12,8	-164,2	-151,4	13,1	-166,7	-153,6
Teknik- och fastighetsnämnden	0,0	64,5	-297,6	-233,1	65,8	-302,1	-236,3	67,1	-306,6	-239,5
Byggnadsnämnden	-9,9	12,6	-21,0	-8,5	12,8	-21,4	-8,6	13,1	-21,7	-8,6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-9,3	8,1	-17,2	-9,1	8,2	-18,2	-10,0	8,8	-18,5	-9,7
Nämndernas driftanslag	**-2 966,9**	**529,1**	**-3 648,8**	**-3 119,7**	**539,3**	**-3 753,7**	**-3 214,4**	**552,1**	**-3 865,5**	**-3 313,4**
Pensioner	-48,9	84,0	-129,5	-45,5	86,5	-137,6	-51,1	89,1	-147,8	-58,7
Central finansiering	77,5	80,2	35,6	115,8	55,5	34,7	90,2	58,1	34,7	92,8
Drift inklusive centrala poster	**-2 938,3**	**693,3**	**-3 742,7**	**-3 049,5**	**681,3**	**-3 856,6**	**-3 175,3**	**669,3**	**-3 978,6**	**-3 279,3**
Justering för avskrivning / övriga poster	47,8	-133,8	186,8	53,0	-140,6	201,6	61,0	-145,8	210,3	64,5
Drift efter justering	**-2 890,5**	**559,5**	**-3 555,9**	**-2 996,5**	**540,7**	**-3 655,0**	**-3 114,3**	**553,5**	**-3 768,3**	**-3 214,8**
Avskrivningar	-73,4	0	-84,8	-84,8	0,0	-92,8	-92,8	0,0	-96,3	-96,3
Verksamhetens nettokostnad	**-2 963,9**	**559,5**	**-3 640,7**	**-3 081,3**	**540,7**	**-3 747,8**	**-3 207,1**	**553,5**	**-3 864,6**	**-3 311,1**

4.6 Resultatbudget

Resultatbudgeten säkerställer att kommunens ekonomi är hållbar över tid. I kommunens resultatbudget redovisas hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas för budget- och planår.

Tabell 4: Resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2027–2029

Resultatbudget (mnkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Verksamhetens intäkter	486,7	559,5	540,7	553,6
Verksamhetens kostnader	-3 377,2	-3 555,9	-3 655,0	-3 768,3
Avskrivningar	-73,4	-84,8	-92,8	-96,3
Verksamhetens nettokostnader	**-2 963,9**	**-3 081,3**	**-3 207,1**	**-3 311,1**
Skatteintäkter	2 781,4	2 921,9	3 031,4	3 090,6
Generella statsbidrag och utjämning	283,6	266,0	299,2	348,2
Verksamhetens resultat	**101,2**	**106,6**	**123,5**	**127,7**
Finansiella intäkter	15,2	12,1	11,9	11,9
Finansiella kostnader	-46,4	-48,7	-55,4	-59,6
Årets resultat	70,0	70,0	80,0	80,0

4.7 Investeringsverksamhet

I kommunen sker både anslags- och exploateringsfinansierade investeringar. De anslagsfinansierade investeringarna finansieras med kommunens egna medel och består i huvudsak av underhåll av kommunala anläggningar samt nya anläggningar, ofta kopplat till planerad expansion av kommunen. Exploateringsfinansierade investeringar avser åtgärder för att iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder och verksamhetslokaler. Dessa investeringar ska vara självfinansierad över projektens livslängd.

4.7.1 Anslagsfinansierade investeringar

Österåkers kommun arbetar med en tioårig investeringsplan. Planen visar behovet av investeringar utifrån ett verksamhetsperspektiv och politiska ambitioner. Den anslagsfinansierade investeringsramen beslutas inför varje budgetår av Kommunfullmäktige. Kommunfullmäktiges budget utgör därmed en gräns för omfattningen av investeringarna i verksamheten. Investeringsbudgeten för 2027 är beräknad till 104 mnkr (netto), fördelat på 82 mnkr till Teknik- och fastighetsnämnden och 22 mnkr till Kommunstyrelsen. Fördelning av investeringsmedel framgår av Tabell 5.

Anslagsbindningen för investeringsbudgeten är på projektnivå, där ett projekt kan omfatta ett enskilt objekt, till exempel en gång- och cykelväg i ett visst område, och kan påverka flera budgetår. Kommunstyrelsen och Teknik- och fastighetsnämnden beslutar i sina verksamhetsplaner om investeringsutgifter per projekt med hänsyn tagen till projektets fulla löptid och beslutad budget per projekt. Detta sker efter dialog med förvaltningarna om verksamheternas investeringsbehov. Eftersom investeringar verkställs vid olika tidpunkter under året kan ett budgeterat objekt helt eller delvis skjutas upp till kommande år. En sådan förändring ska fastställas av Teknik- och fastighetsnämnden respektive Kommunstyrelsen.

Vid framställning av investeringar skall motiveringen, samt drifts- och underhållskalkyl för budget- och planår tydligt framgå. Inköp överstigande ett prisbasbelopp och en ekonomisk livslängd överstigande tre år ska räknas som investering.

Investeringarna ska, utifrån den ekonomiska målsättningen, finansieras med överskott från den löpande verksamheten. Enligt ett av de finansiella målen ska mandatperiodens anslagsfinansierade investeringar vara självfinansierade. Investeringsutrymmet för budget 2027 och planåren 2028–2029 har beräknats utifrån denna målsättning.

Under 2026 har verksamheterna kartlagt behovet av investeringar för stärkt civil beredskap. Dessa investeringar beräknas genomföras och färdigställas under 2027 och 2028. För att möjliggöra detta ombudgeteras medel från investeringsbudgeten 2026. För 2027 avsätts 12 mnkr för investeringar som ska stärka Österåkers civila beredskap. Tillsammans med avsatta medel för 2026 och 2028 uppgår satsningen till totalt 30 mnkr under perioden 2026–2028. 10 mnkr av Kommunstyrelsens totalt 22 mnkr i investeringsbudget fördelas av Kommundirektören till kommunens verksamheter.

Tabell 5: Fördelning av anslag för investering

Investeringsanslag (mnkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Teknik- och fastighetsnämnden	**0**	**-82**	**-101**	**-110**
Varav investeringsbidrag	0	1	2	5
Varav investeringsutgifter	0	-83	-103	-115
Kommunstyrelsen	**-108**	**-22**	**-22**	**-10**
Varav SBF-KS	-92	-	-	-
Varav Ledning	-10	-10	-10	-10
Varav Civil beredskap	-6	-12	-12	0
Totalt Österåkers kommun	**-108**	**-104**	**-123**	**-120**
Finansiell leasing	0	-2,3	0	0
Totalt Österåkers kommun, inkl finansiell leasing	**-108**	**-106,3**	**-123**	**-120**

4.7.3 Exploateringsfinansierade investeringar

Att exploatera innebär att förnya användningen av mark genom att bygga bostäder, kontor, industrier och gator. I nya områden bygger oftast kommunen gatunät, parker och andra allmänna anläggningar, medan byggherrarna bygger bostäder och industrier. Vägar och andra anläggningar som ägs av kommunen efter exploateringstidens slut ingår i kommunens investeringar. När infrastrukturen är klar tas ersättning ut av byggherrar och boende.

Om projekt inte genomförs som planerat påverkas både kommunens framtida exploateringsinäkter och avskrivningar.

Intäkter och kostnader för exploateringsverksamheten matchar oftast inte varandra under ett verksamhetsår. Exploateringsersättningar och försäljning av tomtmark, intäktsredovisas i sin helhet när intäktskriterierna är uppfyllda. Det innebär att intäkterna varierar över tid och kan vissa år vara betydligt högre än andra. Anläggningstillgångarna tas upp i kommunens anläggningsregister och genererar kapitalkostnader genom att de skrivs av under tillgångens nyttjandeperiod. Intäkterna ska stärka kommunens egna kapital i syfte att möta de kapitalkostnader som anläggningstillgångarna genererar. Intäkterna beaktas i kommunens balansbudget och kassaflöde, men budgeteras inte med i den löpande drift- och resultatbudgeten av försiktighetsskäl.

Tabell 6: Exploateringsverksamhet

Exploateringsverksamhet (mnkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Kommunstyrelsen				
Investeringar	-140	-122	-57	-29
Summa investeringsverksamhet	**-140**	**-122**	**-57**	**-29**
Avskrivningar	-7,5	-8,1	-15,3	-15,8
Intäkter	37,0	33,0	89,0	52,0
Summa driftpåverkande poster	**29,5**	**24,9**	**73,7**	**36,2**

4.7.5 Kapitalkostnader

Kapitalkostnader består av avskrivningar och internränta. Avskrivningar och internränta bokförs på nämndnivå och motsvarande internränta återfinns som intäkt på en central post i resultat-budgeten. Internräntans syfte är att sätta ett pris på kapitalbindningen när kommunen investerar. Nämnderna betalar internränta baserat på anläggningarnas bokförda värde och kapitalkostnader beräknas uppgå till cirka 103 mnkr 2027.

De totala avskrivningarna för investeringar beräknas uppgå till cirka 53 mnkr för 2027. För 2028 och 2029 uppgår avskrivningarna preliminärt till 61 mnkr respektive 64 mnkr.

Kommunen följer Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och tillämpar komponentavskrivning. Avskrivningsmetoden ska avspegla hur tillgångars värde förbrukas. Det innebär att hänsyn ska tas till skillnader i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgång.

En samlad bedömning av internräntan görs dels utifrån SKR:s rekommendationer, dels utifrån de räntor kommunkoncernens helägda bolags har för innevarande år. Preliminär internränta för 2027 beräknas till 3,0 procent.

4.7.6 Likviditet och finansiering av investeringsbehov

För perioden 2027–2029 planeras nettoinvesteringar om 347 mnkr. Det är viktigt att beakta vilka effekter investeringarna får på kommunens ekonomi på längre sikt. En viss osäkerhet råder gällande när i tiden investeringarna kommer att genomföras liksom omfattningen av investeringarna.

Investeringsvolymen kommer att finansieras med egna medel. Detta innebär att ingen upplåning bedöms behövas under perioden 2027–2029. En utredning avseende eventuell framtida upplåning görs årligen i balansbudgeten och kassaflödesanalysen, se avsnitt 4.8 Kassaflödesanalys och 4.9 Balansräkningen.

Kommunens likviditet ska täcka löpande utbetalningar avseende både drift och investeringar. Likvida medel vid ingången av 2026 uppgick till cirka 460 mnkr, varav cirka 340 mnkr var placerade i en portfölj för likviditetsförvaltning. Likviditeten per delårsbokslutet för augusti månad 2026 uppgick till cirka 275 mnkr varav cirka 100 mnkr var placerade i portfölj för likviditetsförvaltning. Minskningen i portföljen för likviditetsförvaltning under året beror på den omfördelning kommunen gjort från likviditetsförvaltning till pensionsmedelsförvaltningen för att säkerställa finansieringen av framtida pensionsutbetalningar.

4.8 Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter och kostnader är resultatet från kommunens finansiella verksamhet, till exempel resultat från handel med värdepapper, värdering av avsättningar eller ränteintäkter. Finansiella intäkter och kostnader ingår som del i resultatbudgeten, men exkluderas i driftbudgeten.

För Österåkers kommun utgörs finansiella intäkter av borgensavgift, ränteintäkter hos finansinstitut och realiserade vinster för placerade medel, samt eventuell aktieutdelning från de kommunala bolagen. Finansiella kostnader avser i första hand räntekostnader för pension som avsatts på balansräkningen och kostnader för nuvärdesberäkningar av kommunens avsättning för Roslagsbanan till city.

När kommunens koncernbolag tar upp lån tecknar kommunen ett borgensåtagande för lånet, för borgensåtagandet krävs att bolaget ska ersätta kommunen i form av en borgensavgift. Syftet med borgensavgiften är att kommunalt ägda bolag inte ska ha en konkurrensfördel genom subventionerad finansiering. Det vill säga att bolagens villkor för finansieringen ska vara marknadsmässig och motsvara de villkor bolagen skulle erhålla om de hade varit ett fristående bolag. Beräkning av borgensavgift sker på marknadsmässiga grunder och för att säkerställa korrekt beräkning har kommunen tagit hjälp av Söderberg och Partners, bedömning av borgensavgift sker årligen.

Nivån på borgensavgiften 2027 uppgår till:

Bolag	Procent
Armada Bostäder AB	0,37
Armada Fastighets AB	0,29
AB Åkers kanal	0,45
Armada Kommunfastigheter AB	0,40
Österåkers Stadsnät AB	0,56

Ovan innebär för närvarande en avgift om cirka 10,5 mnkr för 2027. En uppdatering av borgensåtagandet görs i samband med årsbokslutet för 2026, vilket kan föranleda en förändring av borgensavgiften.

4.9 Kassaflödesanalys

Till skillnad från resultatbudgeten som visar budgeterat resultat fokuserar kassaflödesanalysen på hur likviditeten påverkas av budgetförslaget. Den är viktig för att bedöma om kommunen klarar sina betalningar och har en stabil ekonomi.

Tabell 7: Kassaflödesanalys bokslut 2025, prognos 2026, budget 2027, plan 2028–2029

Kassaflödesanalys (mnkr)	Bokslut 2025	Prognos 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	91,9	196,9	70,0	80,0	80,0
Justering för ej likvidpåverkande poster	146,8	15,2	99,0	116,4	129,8
Övriga likvidpåverkande poster	-14,6	-6,6	14,4	-12,6	-14,7
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	**224,1**	**205,5**	**183,4**	**183,8**	**195,1**
Ökning/minskning av exploateringstillgångar					
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-4,3	46,3	82,6	52,0	25,4
Ökning/minskning kortfristiga skulder	77,3	-97,7			
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**297,2**	**154,1**	**266,0**	**235,8**	**220,5**
Investeringsverksamheten					
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-148,1	-188,9	-226,0	-180,0	-149,0
Förvärv av finansiella tillgångar	-67,7				
Lån till närstående företag	-11,1	1,8	5,3	-5,8	-8,6
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**-226,9**	**-187,1**	**-220,7**	**-185,8**	**-157,6**
Finansieringsverksamheten					
Ökning/minskning av långfristiga skulder					
Ökning/minskning av långfristiga fordringar					
Investeringsbidrag	7,6	5,0	4,5	5,0	5,0
Amortering av finansiella leasingavtal	-20,1	-23,1	-26,2	-27,3	-27,8
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	**-12,5**	**-18,1**	**-21,7**	**-22,3**	**-22,8**
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	-36,8	-9,3	-23,6	-27,7	-40,1
Årets kassaflöde	**21,0**	**-60,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Likvida medel vid årets början	99,4	120,4	60,0	60,0	60,0
Likvida medel vid årets slut	120,4	60,0	60,0	60,0	60,0

4.10 Balansbudget

Balansbudgeten visar den samlade effekten av verksamhetsplanens inverkan på kommunens ekonomiska ställning vid årets slut och är en plan över kommunens tillgångar, skulder och eget kapital.

Tabell 8: Balansbudget, utfall 2025, prognos 2026, budget 2027, plan 28–29

Balansbudget (mnkr)	Utfall 2025	Prognos 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
TILLGÅNGAR					
Immateriella och materiella anläggningstillgångar	2 253,3	2 368,9	2 517,1	2 606,6	2 661,7
Finansiella anläggningstillgångar	310,5	308,7	303,4	309,2	317,8
Fordringar	1 447,4	1 401,1	1 316,2	1 264,2	1 238,8
Exploateringstillgångar	70,1	68,4	37,0	33,2	33,2
Kassa och bank	120,4	60,0	60,0	60,0	60,0
SUMMA TILLGÅNGAR	**4 201,7**	**4 207,0**	**4 233,6**	**4 273,2**	**4 311,5**
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Ingående eget kapital	1 836,0	1 927,9	2 124,8	2 194,8	2 274,8
Resultat	91,9	196,9	70,0	80,0	80,0
Pensionsavsättningar	553,0	551,1	546,8	552,0	568,2
Övriga avsättningar	586,8	517,1	507,5	493,8	467,7
Långfristiga skulder	653,9	631,6	602,1	570,2	538,4
Kortfristiga skulder	480,1	382,4	382,4	382,4	382,4
SUMMA SKULDER	**4 201,7**	**4 207,0**	**4 233,6**	**4 273,2**	**4 311,5**
Soliditet exkl. pensionsåtagande	46%	51%	52%	53%	55%
Soliditet inkl. pensionsåtagande	32%	37%	39%	42%	44%

Ansvarsförbindelse (mnkr) inkl. löneskatt	597,1	561,4	523,3	492,6	466,8

4.11 Känslighetsanalys

Kommunens ekonomi påverkas av många faktorer och i tabellen nedan visas exempel på hur förändringen av några väsentliga parametrar skulle påverka kommunens resultat.

Händelse	mnkr
Ändrad utdebitering, 1 kr	177
Förändrat skatteunderlag i riket, 1 %	26
Nettokostnadsförändring, 1 %	31
Förändrad befolkning, 100 invånare	6,4
Löneökning, 1 %	12
En miljard kr i statlig satsning till kommunerna	4,7
10 heltidstjänster	7

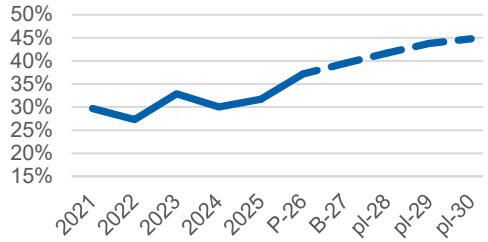
4.12 Avstämning mot finansiella mål

I avsnittet redogörs för budgetförslagets påverkan på kommunens finansiella mål. Genom att skapa balans mellan intäkter, kostnader och investeringar säkerställs att resurserna räcker för att möta framtida behov.

Mål 1: Soliditeten ska öka över tid

Kommunens soliditet, inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt, uppgick vid årsbokslutet 2025 till 32 procent. Budget 2027 och plan 2028–2029 är upprättad för att nå en långsiktig och stadigt förbättrad soliditet. Läs mer under avsnitt 4.10 Balansbudget.

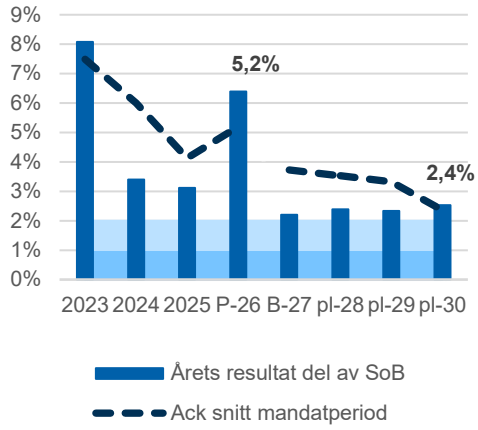
Diagram 12: Soliditet inklusive pensionsåtagande

Mål 2: Resultat ska vara positivt

Budgeterat resultat för 2027, som del av skatter och bidrag, överstiger 1 procent. Mandatperiodens budgeterade resultat, som del av skatter och bidrag, visar att kommunens resultat överstiger 2 procent för perioden 2027–2030 och beräknas uppgå till 2,4 procent enligt föreslagen budget.

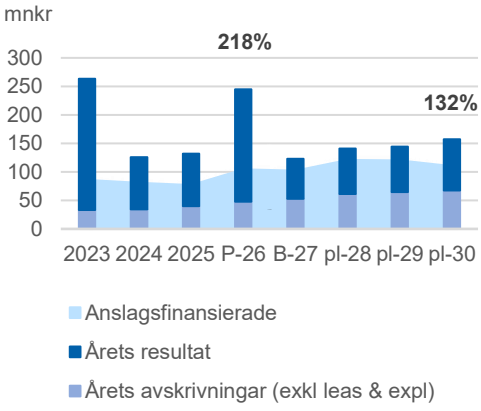
Diagram 13: Resultat som andel av skatter och bidrag

Mål 3: Investeringar ska finansieras med egna medel

Kommunen har avsatt 104 mnkr för budgetåret och 123 mnkr respektive 120 mnkr för planåren för anslags-finansierade nettoinvesteringar. Bedömningen utifrån mandatperiodens föreslagna budget är att kommunens investeringar fortsatt är självfinansierade.

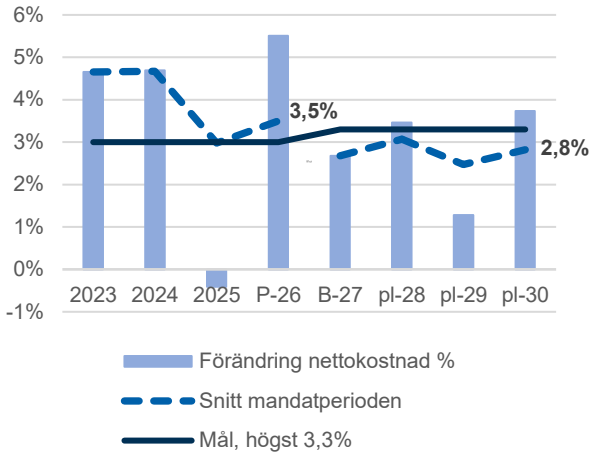
Diagram 14: Självfinansiering av anslagsfinansierade investeringar (mnkr)

Mål 4: Kostnadsutveckling per invånare ska vara hållbar

Kostnadsutveckling per invånare ska inte överstiga 3,3 procent i snitt under mandatperioden. Budgetförslaget för 2027 bygger på en beräknad kostnadsutveckling per invånare om cirka 2,7 procent jämfört med prognos för 2026. För mandatperioden är bedömningen att det finansiella målet kommer uppnås.

Diagram 15: Kostnadsutveckling per invånare

5. Nämndernas uppdrag och budget

5.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och består av 61 ledamöter, som under mandatperioden 2027–2030 representerar nio olika partier. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell natur eller av större vikt för kommunen gällande till exempel mål och riktlinjer för verksamheten, budget och verksamhetsplan, kommunalskatt och andra principiellt viktiga ekonomiska frågor. Vidare beslutar Kommunfullmäktige om nämndorganisation och verksamhetsformer, val av ledamöter och ersättare, samt revisorer, ekonomiska förmåner till förtroendevalda, folkomröstningar, årsredovisning och ansvarsfrihet.

5.1.1 Förändringar för budget 2027

Kommunfullmäktige (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-11 250**	**0**
Kommunfullmäktige inkl. partistöd	-7 100	0
Revision	-2 050	0
Budget 2027	**-9 150**	**0**

Kommunfullmäktiges nettobudgetram inför 2027 minskar med 2,1 mnkr jämfört med föregående år kopplat till färdigställd ombyggnation av fullmäktigesalen. Justering har även skett för anpassning av antalet revisorer samt ledamöter i fullmäktige.

En indexuppräkning för Kommunfullmäktige har gjorts inför 2027 som följer den prognostiserade uppräkningen som riksdagen gör för sina ledamöter.

Mottagare av partistöd ska årligen lämna en skriftlig redovisning till Kommunfullmäktige som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i KL 4 kap. 29 §. Till redovisningen ska bifogas en granskningsrapport. Detta ska lämnas till Kommunfullmäktige senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång.

Partistöd för 2027 utbetalas i januari/februari till de partier som innehar mandat i Kommunfullmäktige och i övrigt i enlighet med antagna regler för lokalt partistöd och kommunens bestämmelser avseende arvoden och ersättningar.

5.1.2 Valnämnden

5.1.3 Förändringar för budget 2027

Valnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-3 800**	**0**
Volym	3 100	
Budget 2027	**-700**	**0**

Valnämnden ansvarar för att organisera och genomföra allmänna val. Det gäller val till riksdag, regionfullmäktige och Kommunfullmäktige, samt val till Europaparlamentet och eventuella folkomröstningar. Valnämndens nettobudgetram minskar inför 2027 med 3,1 mnkr jämfört med föregående år kopplat till att nämnden inte arrangerar något val under året.

Under perioden mellan valen bedriver Valnämnden ett arbete med planering, uppföljning och utveckling av valverksamheten. Framför allt under åren 2028 och 2029 kommer fokus successivt att öka inför valet till Europaparlamentet 2029, bland annat genom översyn av rutiner, utbildning av röstmottagare, uppdatering av säkerhetsarbete samt planering av informationsinsatser till väljarna.

5.2 Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden har till uppgift att vara ett skydd mot rättsförluster för personer som själva inte kan tillvarata sina intressen. Syftet med Överförmyndarnämndens tillsyn är att förhindra att barn eller myndiga personer, som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Överförmyndarnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Överförmyndarnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att värna rättssäkerheten för invånare som behöver stöd genom god man, förvaltare eller förmyndare. Genom tillsyn, stöd och uppföljning bidrar nämnden till trygghet, tillit och skydd för enskildas rättigheter och intressen.

Ett attraktivt Österåker

Österåkers kommun ska värna rättssäkerhet, delaktighet och människors möjlighet att leva självständiga liv utifrån sina egna förutsättningar

Nämnden ska verka för att:

- Säkerställa att personer som behöver stöd genom god man, förvaltare eller förmyndare får sina rättigheter tillvaratagna

Ett smart Österåker

Österåkers kommun ska erbjuda effektiva, tillgängliga och rättssäkra processer med invånarnas behov i fokus

Nämnden ska verka för att:

- Handläggningsprocesser skapar god service, har hög rättssäkerhet och utgör ett ändamålsenligt stöd till huvudmän, ställföreträdare och anhöriga

Ett tryggt och robust Österåker

Österåkers kommun skapar trygghet genom rättssäkra verksamheter, stark tillit och stöd till människor i utsatta situationer

Nämnden ska verka för att:

- Skydda rättigheter, ekonomi och personliga intressen för personer som inte själva kan tillvarata dem fullt ut

5.2.1 Förändringar för budget 2027

Överförmyndarnämnd (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-6 900**	**0**
Indexuppräkning	-159	
Effektivisering	0	
Volym	0	
Justering	-41	
Budget 2027	**-7 100**	**0**

Nämnden har för 2027 en nettobudgetram om 7,1 mnkr, en ökning om cirka 0,2 mnkr jämfört med föregående år.

Överförmyndarnämnden har ansvar för tillsynen över förmyndare, gode män och förvaltare. Nämnden har också till uppgift att se till att det finns utbildade ställföreträdare, alltså förmyndare, gode män och förvaltare, till alla som behöver och att dessa ställföreträdare utför sina uppdrag på ett bra sätt.

Ny lagstiftning – utökat ansvar för kommunen

Överförmyndarnämnden ska under perioden 2027–2029 anpassa verksamheten till förändringar inom ställföreträdarområdet. Den nya lagstiftningen innebär ett utökat ansvar för överförmyndaren, med ökad beslutanderätt i vissa godmanskapsärenden och högre krav på utredning, dokumentation och tillsyn. Arbetet ska särskilt värna huvudmannens självbestämmande och rättssäkerhet.

Under planperioden ska verksamheten förberedas för ett nationellt ställföreträdarregister och nya utbildningskrav för gode män och förvaltare. Nämnden ska följa utvecklingen av föreskrifter och vägledningar från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd och anpassa rutiner och arbetssätt efter nya krav.

Digitalisering för enklare service

Digitaliseringen ska utvecklas genom införandet av digital redovisning av årsräkningar och årsberättelser. Syftet är att förenkla för ställföreträdarna och effektivisera handläggningen. Samtidigt ska informationssäkerhetsarbetet stärkas utifrån förändrade krav, bland annat inom cybersäkerhet.

5.3 Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden ansvarar för utbildning och annan pedagogisk verksamhet som regleras i skollagen. I nämndens uppdrag ingår drift av verksamhet i egen regi inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola och annan pedagogisk verksamhet. Även övergripande myndighetsutövning, resursfördelning, information, samt uppföljning av kvalitet och resultat ingår i nämndens uppdrag. Utbildningsnämnden svarar även för Pedagogcentrum, samordning av verksamhetsförlagd utbildning inom lärarutbildningen (VFU), ungdomsmottagningen, samt vuxenutbildning och SFI.

Utbildningsnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Utbildningsnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att erbjuda hög kvalitet i förskola, grundskola, fritidshem och gymnasiet med likvärdiga förutsättningar. Trygga lärmiljöer och behörig personal ger barn och elever goda förutsättningar att utvecklas, lära och nå sin fulla potential.

Ett attraktivt Österåker

Österåkers kommun ska erbjuda attraktiva förskolor och skolor med goda resultat och behörig personal. Likvärdighet, valfrihet och hög kvalitet är i fokus.

Nämnden ska verka för att:

- Säkerställa hög kvalitet i utbildningen som ger varje barn och elev möjligheten att utvecklas och nå sina mål
- Trygga och attraktiva förskolor och skolor som skapar goda förutsättningar för lärande och framtidstro

Ett smart Österåker

Österåkers kommun utvecklar effektiva och kvalitativa verksamheter och processer som möter barns, elevers, vårdnadshavares och medarbetares behov

Nämnden ska verka för att:

- Resurser används effektivt och bidrar till ökad kvalitet, likvärdighet och måluppfyllelse
- Utvecklingen sker genom ständig förbättring och arbetssätt som skapar nytta för barn, elever och vårdnadshavare

Ett tryggt och robust Österåker

Österåkers kommun ska erbjuda lärmiljöer där barn och elever känner sig trygga och delaktiga. Fokus ska ligga på tidiga främjande och förebyggande insatser

Nämnden ska verka för att:

- Barn och elever erbjuds en trygg, inkluderande och utvecklande lärmiljö
- Verksamheterna bidrar till goda uppväxtvillkor, delaktighet och en stark framtidstro för alla barn och unga

5.3.1 Förändringar för budget 2027

Utbildningsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-1 651 700**	**175 900**
Indexuppräkning	-38 468	4 119
Effektivisering	439	
Volymjustering	14 700	-4 300
Förändringar i verksamhetsansvaret	-9 980	-10 480
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
Utökad vistelsetid på lov	-3 000	
Extra indexuppräkning till 3,5% F-9	-6 100	
Justering	-9 992	9 961
Budget 2027	**-1 704 100**	**175 200**

Utbildningsnämndens nettobudgetram för 2027 uppgår till cirka 1 528,9 mnkr, vilket är en ökning om 53,1 mnkr jämfört med 2026. Det kan främst härledas till generell indexuppräkning, volymjusteringar samt förändringar i verksamhetsansvaret avseende vuxenutbildning, SFI och måltidsenheten.

Inför den nya mandatperioden görs den politiska organisationen om, vilket påverkar Utbildningsnämndens ansvarsområden. Dels tillkommer ansvaret för vuxenutbildning och SFI, dels flyttas ansvaret för måltider till Teknik- och fastighetsnämnden.

För Utbildningsnämnden görs två politiska förstärkningar för 2027, utöver ordinarie indexuppräkning: utökad vistelsetid på lov för barn till föräldralediga och en extra indexuppräkning för att bland annat möta kravet på reglerad undervisningstid.

Goda resultat och likvärdighet

Utbildningsnämndens verksamhet har en central roll i att ge barn och elever en god start i livet. Förskolan och skolan ska lägga grunden för lärande, hälsa och självständighet, samt ge varje elev förutsättningar för fortsatta studier och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Under budget- och planperioden ska nämnden därför prioritera hög kvalitet i undervisningen, trygga lärmiljöer och barns och elevers delaktighet.

Resultaten i årskurs 9 har under de senaste åren utvecklats negativt. Under 2026 har andelen elever med godkända betyg i samtliga ämnen förbättrats i kommunens egna skolor, men utvecklingen behöver fortsatt följas och analyseras. Nämnden ska genom det systematiska kvalitetsarbetet identifiera

orsaker till resultaten och säkerställa att insatser riktas dit behoven är störst. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen och åt skillnader i resultat mellan skolor och elevgrupper.

Skolsociala team och kommunens pedagogcentrum är viktiga resurser i detta arbete. Genom samordnat stöd, stärkt skolnärvaro och utveckling av undervisningen ska de bidra till att fler elever får rätt stöd i rätt tid. Insatsernas effekter ska följas upp och erfarenheterna användas för att utveckla arbetet.

Undervisningens kvalitet är avgörande för elevernas kunskapsutveckling. Kommunens långsiktiga mål är att samtliga lärare ska vara behöriga för den undervisning de bedriver. Arbetet med kompetensförsörjning ska därför förenas med goda förutsättningar för lärare att utveckla sin undervisningsskicklighet, dela erfarenheter och möta elevers olika behov. Rektorernas pedagogiska ledarskap är en viktig del av denna utveckling. Kommunens skolledare deltar i Ifous-programmet Rektors undervisningsnära ledarskap (RULE), som ska stärka deras förmåga att leda utvecklingen av undervisningen. Arbetet ska bidra till att uppföljning av elevernas resultat och analys av undervisningen får en tydligare koppling till skolornas förbättringsarbete. Målet är att stärka kvaliteten och likvärdigheten i utbildningen så att fler elever når kunskapsmålen.

Österåker har förskole- och grundskoleverksamhet i tätort, i glesbygd och i skärgården. För att skapa likvärdiga villkor för verksamheterna prioriteras det att även 2027 tillföra ett skärgårdsbidrag för att förskolor och skolor på, och i anslutning till, öarna ska kunna fortsätta bedriva verksamhet av god kvalitet. Även andra investeringar görs i anslutning till verksamheterna på Ljusterö. En ny lekplats är under utveckling i anslutning till hembygdsgården och ett nytt tillagningskök och matsal planeras. Köket ska även kunna fungera som ett kriskök vid behov.

Flertalet reformer under kommande år

Skolan är ett område som står inför omfattade reformer under kommande budget- och planår, vilka kommer påverka nämndens verksamheter sett till organisation, ekonomi och arbetssätt.

Nationella reformer inom bland annat trygghet och studiero, lärares undervisningsuppdrag, stöd till elever samt framtagandet av nya läroplaner kommer ställa krav på styrning, resursfördelning och kompetensförsörjning. Förändringarna behöver genomföras samordnat och med långsiktig planering för att stärka utbildningens kvalitet och likvärdighet.

En central förändring är införandet av en tioårig grundskola hösten 2028, då förskoleklassen ersätts av en ny första årskurs. Tillsammans med nya läroplaner innebär detta behov av att förbereda organisation, bemanning, kompetensutveckling och övergången från förskola till skola. Nämnden behöver även bedöma konsekvenserna för lokalbehov och ekonomi samt anpassa arbetssätt för undervisning, elevstöd och bedömning.

Under planperioden ska nämnden prioritera ett sammanhållet förberedelse- och genomförandearbete. Det omfattar att följa den nationella utvecklingen, analysera reformernas samlade konsekvenser och ge rektorer och medarbetare relevant stöd. Planeringen ska tydliggöra ansvar, tidsramar och resursbehov samt säkerställa att elever och vårdnadshavare får information om förändringar som berör dem.

Reglering av undervisningstid

Från den 1 juli 2027 införs nationella regler för lärares undervisningstid och tid för planering och uppföljning. Reformen innebär att tiden för planering och uppföljning behöver uppfylla en miniminivå som varierar beroende på årskurs. Undervisningstiden ska också bedömas utifrån elevgruppers storlek, elever med behov av särskilt stöd, etcetera.

Reformen ska finansieras med statsbidrag, men SKR bedömer att reformen är kraftigt underfinansierad. De ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna är svåra att förutse med precision, men förvaltningen har konstaterat att det kommer att behövas tillföras medel för att kompensera för de ökade kostnaderna. Inför 2027 har skolpengen därför räknats upp med 3,5 procent för att initialt möta de ökade kostnaderna.

Utbildningsnämnden ska under 2027 påbörja arbetet med att anpassa tjänsteplanering, bemanning och resursfördelning till de nya bestämmelserna. Arbetet ska utgå från undervisningens förutsättningar och elevernas behov, samt omfatta en analys av reformens organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för kommande år.

Enklare vardag för barnfamiljer

Under 2027 ska kommunen stärka möjligheterna för barnfamiljer att förena en fungerande vardag med barnens behov av lärande, trygghet och gemenskap. Utbildningsnämnden tillförs 3 mnkr för att möjliggöra för barn med föräldralediga vårdnadshavare att delta i förskolans verksamhet även under lov.

Förskolan är viktig för barns utveckling och erbjuder sammanhang där de kan lära, leka och bygga relationer. Möjligheten att delta under lov ska bidra till kontinuitet i barnens vardag och stärka deras delaktighet och tillhörighet. Nämnden ska säkerställa tydliga villkor och god information till vårdnadshavare samt planera genomförandet utifrån verksamheternas förutsättningar.

Utbildningsnämnden har under 2026 utrett förutsättningarna för att, inom ramen för skollagens bestämmelser om skolplacering och urval, införa syskonförtur till kommunala skolor, för elever i årskurs F-6. Ett förslag kommer att behandlas av nämnden under slutet av 2026 med sikte på genomförande inför skolvalet 2027. Syftet är att underlätta familjernas vardag och öka förutsägbarheten genom att fler syskon får möjlighet att gå i samma skola.

5.4 Senior- och omsorgsnämnden

Senior- och omsorgsnämnden ansvarar för att tillgodose behoven av vård, omsorg och stöd för äldre, personer med funktionsnedsättning samt personer med psykisk funktionsnedsättning inom socialpsykiatrin, enligt socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Senior- och omsorgsnämnden ansvarar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamhet samt uppföljning av kvaliteten i verksamheten och de utförda insatserna. Nämnden ansvarar även för driften av verksamheter i egen regi inom äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Senior- och omsorgsnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Senior- och omsorgsnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att erbjuda omsorg av hög kvalitet som främjar självständighet, delaktighet, trygghet och god livskvalitet. Nämnden arbetar även aktivt med främjande och förebyggande insatser.

Ett attraktivt Österåker

Österåkers kommun ska vara en kommun där människor kan leva ett självständigt, aktivt och meningsfullt liv genom hela livet

Nämnden ska verka för att:

- Främja delaktighet, stärka självständighet, gemenskap och god livskvalitet
- Erbjuda omsorg som utgår från individens behov, önskemål och förutsättningar

Ett smart Österåker

Österåkers kommun ska vara en kommun som utvecklar välfärden genom innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Nämnden ska verka för att:

- Använda teknik som stärker kvalitet och skapar största möjliga nytta för invånarna
- Erbjuda främjande och förebyggande insatser

Ett tryggt och robust Österåker

Österåkers kommun ska vara en kommun där den som behöver stöd och omsorg känner trygghet, stabilitet och tillit

Nämnden ska verka för att:

- Erbjuda en trygg, värdig och tillgänglig omsorg
- Stärka den enskildes trygghet, hälsa och livskvalitet genom hela livet
- Ha god beredskap för att kunna ta om hand en växande målgrupp

5.4.1 Förändringar för budget 2027

Senior- och omsorgsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-947 450**	**138 150**
Indexuppräkning	-21 791	2 763
Effektivisering	608	
Volymjustering	-23 500	1 663
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
Metodförändring generell index	-550	
Uppräkning Särskilt boende (LOV)	-1 100	
Justering	-17	24
Budget 2027	**-993 800**	**142 600**

Nettobudgeten för 2027 uppgår till cirka 851,2 mnkr, vilket är en ökning om 41,9 mnkr jämfört med 2026. Det kan främst härledas till generell indexuppräkning, volymjusteringar och politisk förstärkning enligt tabell ovan.

Senior- och omsorgsnämnden tillförs särskilda förstärkningar under 2027 för att bättre möta äldreomsorgens kostnadsutveckling. Utöver en förändrad modell för indexuppräkning tillförs 1,1 mnkr för att förstärka ersättningen till utförare av särskilt boende inom lagen om valfrihetssystem (LOV).

Från 2027 anpassas indexberäkningen till en fördelning där större tyngd läggs på personalkostnader. Viktningen speglar att omsorgen är en personalintensiv verksamhet, där löner utgör en stor del av kostnaderna. Den ändrade beräkningsmodellen ger en uppräkning som bättre motsvarar äldreomsorgens kostnadsstruktur och tillför verksamheterna ytterligare 0,55 mnkr jämfört med kommunens tidigare modell. Förändringen ska stärka de ekonomiska förutsättningarna för kvalitet, kontinuitet och kompetensförsörjning. Indexuppräkningen behöver samtidigt kompletteras med bedömningar av förändrade omsorgsbehov, volymer och uppdrag.

Hälsofrämjande och förebyggande insatser

Antalet invånare över 80 år ökar i Österåker, vilket medför ett växande behov av äldreomsorg. Kommunen ska därför fortsätta utveckla insatser som stärker seniorers självständighet, fysiska och psykiska hälsa samt möjligheter till ett aktivt liv och social gemenskap.

De senaste årens satsningar på hälsoscreening, hälsocoacher, seniorsportskola och matlagning för seniorer ska tas till vara i det fortsatta arbetet. Flera träffpunkter har också

rustats upp för att erbjuda attraktiva och tillgängliga mötesplatser. Under 2027 ska utbudet av aktiviteter utvecklas för att nå fler seniorer och förebygga ensamhet och ohälsa. Insatserna ska främja livskvalitet och bidra till att äldre kan behålla sin självständighet längre.

Kommunfullmäktige beslutade under 2026 om en tidsbegränsad subvention av bältrosvaccin för invånare som är 69 år och äldre. Beslutet har överklagats, och kommunen förbereder genomförandet för att kunna införa subventionen om beslutet vinner laga kraft. Syftet är att minska de ekonomiska hindren för vaccination och förebygga sjukdom och lidande. För 2027 avsätts 29 mnkr hos Kommunstyrelsen för insatsen.

Framtidens äldreomsorg

För att möta framtidens omsorgsbehov behöver kommunen förena förebyggande insatser med utvecklade arbetssätt, långsiktig boendeplanering och välfärdsteknik. Utredningen om framtidens äldreomsorg, som genomförs under 2026, ska ge underlag för den fortsatta utvecklingen. Särskilt fokus ligger på behovet av fler platser i särskilt boende och vilka boendekoncept som bäst möter äldre invånares olika behov. Utvecklingen ska samordnas med kommunens strategiska lokalplanering och Digitaliseringsresan.

Samtidigt har en genomlysning av hemtjänsten genomförts, utifrån det särskilda uppdrag som gavs i budget 2026. Fokus har legat på framtida driftsform och ersättningsmodell, utveckling av insatsen Trygg hemgång samt möjligheten att organisera serviceinsatser som en separat del av hemtjänsten. Resultatet av utredningen presenteras senare under hösten 2026.

Genomlysningen av hemtjänsten ska ligga till grund för flera särskilda uppdrag under 2027 där resultaten ska omsättas i förslag som stärker kvalitet, trygghet och valfrihet samt bidrar till en effektiv resursanvändning.

Nämnden får i uppdrag att föreslå en ersättningsmodell som kan ersätta den så kallade minutstyrningen. Inriktningen ska vara att ge större utrymme att möta den enskildes behov och stärka kontinuiteten och nöjdheten, samtidigt som medarbetarnas arbetsmiljö förbättras. Modellen ska ge tydliga förutsättningar för planering, ekonomisk styrning och uppföljning av kvalitet.

Även formen för hur hemtjänstens bedrivs ska ses över. Verksamheten bedrivs i dag både i kommunens egen regi och av utförare inom LOV. Här bör andra möjliga driftformer än egen regi och LOV utforskas. Förslagen ska värna brukarnas valfrihet och skapa långsiktiga förutsättningar för god kvalitet. Nämnden ska även lämna förslag på hur Trygg hemgång kan utformas inför 2028 och redovisa de ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna.

Välfärdsteknik ska användas där den stärker tryggheten, underlättar medarbetarnas arbete och ger tydlig nytta för den enskilde. Erfarenheterna från pilotprojektet med digitala lås i kommunens egen hemtjänst ska ligga till grund för ett successivt införande i större skala under 2027. Genomförandet ska säkerställa tillförlitlighet, informationssäkerhet och tydlig information till brukare och medarbetare.

5.5 Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänstlagen och vad som i lag sägs om socialnämnd, med undantag för det som hanteras av annan nämnd med avseende på omsorgen om äldre människor och människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Detta innebär att nämnden i huvudsak ska handlägga bistånd, vård och behandling med stöd av socialtjänstlagen, lag med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Nämnden tar även över verksamhetsansvaret för integration, kommunala aktivitetsansvaret och sysselsättningsfrågor.

Socialnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Socialnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att ge stöd av hög kvalitet och arbeta förebyggande för att stärka trygghet, delaktighet och goda uppväxtvillkor

Ett attraktivt Österåker

Österåker ska vara en kommun där invånare som behöver stöd får hjälp av hög kvalitet och ges förutsättningar att leva meningsfulla liv

Nämnden ska verka för att:

- Invånare får stöd i rätt tid utifrån sina behov
- Socialtjänsten är tillgänglig, rättssäker och präglas av ett gott bemötande

Ett smart Österåker

Österåker ska använda sina resurser effektivt och utvecklas hållbart över tid

Nämnden ska verka för att:

- Insatser planeras och genomförs utifrån bästa tillgängliga kunskap
- Förebyggande arbete och tidiga insatser stärker individens förutsättningar och minskar behovet av mer omfattande stöd

Ett tryggt och robust Österåker

Österåker ska vara en kommun där barn, unga och vuxna känner trygghet och där social utsatthet förebyggs genom tidiga insatser

Nämnden ska verka för att:

- Minska social utsatthet och stärka individers möjlighet till delaktighet
- Bidra till trygga uppväxtvillkor för barn och unga genom förebyggande arbete och samverkan

5.5.1 Förändringar för budget 2027

Socialnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-143 000**	**28 900**
Indexuppräkning	-3 289	578
Effektivisering	715	
Volymjustering	-8 000	-14 000
Förändringar i verksamhetsansvaret	-8 233	
Justering	7	22
Budget 2027	**-161 800**	**15 500**

Nettobudgeten för 2027 uppgår till 146,3 mnkr, vilket är en ökning om 32,2 mnkr jämfört med 2026. Det kan främst härledas till generell indexuppräkning, volymjusteringar och avtagande ersättning från Migrationsverket samt förändringar i verksamhetsansvaret avseende arbetsmarknad och integration och det kommunala aktivitetsansvaret (KAA).

Förändrat ansvarsområde och stärkt samordning

Inför den nya mandatperioden förändras den politiska organisationen och Socialnämndens ansvarsområde utökas. Nämnden övertar ansvaret för kommunens aktivitetsansvar för ungdomar, integration och tillhandahållandet av aktiviteter inom aktivitetskravet för försörjningsstöd. Nämnden får även ansvar för samordningen av praktikplatser i kommunala verksamheter som erbjuder arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Tidiga insatser

Tidiga insatser och trygga uppväxtvillkor är centrala för en socialt hållbar utveckling. Genom att uppmärksamma behov och erbjuda stöd i ett tidigt skede kan kommunen stärka barns och familjers förutsättningar och förebygga att svårigheter fördjupas.

Under 2027 ska omställningen till den nya socialtjänstlagen fortsätta, med fokus på en mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst. Verksamheten ska utveckla arbetssätt som gör det enklare för invånare att få kontakt och stöd och som stärker möjligheten att nå personer som annars riskerar att inte få sina behov tillgodosedda.

Införandet av Backa barnet och Islandsmodellen ska fortsätta. Arbetet ska stärka samverkan mellan kommunens verksamheter, regionen och polisen och förbättra möjligheterna att tidigt identifiera behov och samordna stöd. Backa barnet ska bidra till ett sammanhållet stöd kring barn och familjer, medan Islandsmodellen ska

utveckla det samordnade arbetet vid våld i nära relationer.

Aktivitetskrav och vägar till självförsörjning

De nya reglerna om aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd trädde i kraft den 1 juli 2026. Kravet omfattar personer som har fått försörjningsstöd under minst tre sammanhängande månader, med hänsyn till lagens undantag och den enskildes förmåga att delta. Kommunen ska tillhandahålla meningsfulla aktiviteter som stärker deltagarnas möjligheter att närma sig arbetsmarknaden och nå egen försörjning.

Under 2027 ska den organisation och de arbetssätt som förberetts under 2026 etableras i ordinarie verksamhet. Aktiviteterna ska anpassas till individuella behov och samordnas med andra relevanta insatser. Samverkan med kommunens verksamheter och berörda aktörer ska skapa tillgång till ändamålsenliga praktikplatser och arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Nämnden ska säkerställa rättssäker handläggning, tydlig dokumentation och systematisk uppföljning av deltagande och resultat. Arbetet ska även förbereda verksamheten för bestämmelserna om sanktionsavgift vid systematiska brister i kommunens tillämpning, som träder i kraft den 1 juli 2027. Det nationella implementeringsstödet från SKR ska tas till vara i utvecklingen av verksamheten.

Stärkt skydd för barn och unga

Under 2027 ska Socialnämnden anpassa verksamheten till den nya lagstiftningen för skydd av barn och unga. Den 1 januari ersätts LVU av en lag om omhändertagande för vård av barn och unga och en lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården. Förändringarna ska stärka barnrättsperspektivet och skyddet för barn som utsätts för våld, hedersrelaterat förtryck eller andra allvarliga risker. Lagstiftningen stärker också möjligheterna att värna kontinuitet och trygghet för barn som har varit placerade länge i familjehem och utvecklat stark anknytning dit.

Nämnden ska säkerställa att medarbetarna har kunskap om de nya bestämmelserna och att rutiner för utredning, beslut och uppföljning anpassas. Barnets bästa, delaktighet och rättssäkerhet ska vara vägledande. Samverkan med familjehem, hälso- och sjukvård och andra berörda aktörer ska bidra till att barn och unga får ett sammanhållet stöd.

Utökade möjligheter till förebyggande insatser

Från den 2 januari 2027 får socialtjänsten utökade möjligheter att besluta om förebyggande insatser för barn, unga och vårdnadshavare när samtycke saknas. Förändringarna omfattar bland annat möjligheten att förena vissa beslut för vårdnadshavare med vite och att hålla allvarssamtal med unga som för första gången misstänks för brott på vilket fängelse kan följa.

Under 2027 ska nämnden utveckla kompetens och arbetssätt för att använda de nya möjligheterna rättssäkert och ändamålsenligt. Insatserna ska utformas utifrån barnets behov, med tydliga mål och uppföljning. De samlade förändringarna ska bidra till att kommunen kan agera tidigare, stärka stödet till familjer och förebygga att barn och unga far illa eller dras in i kriminalitet.

5.6 Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att skapa en levande, tillgänglig och inkluderande fritids- och kulturmiljö i Österåkers kommun. Uppdraget omfattar allt från bibliotek och musikskola till konst, scenkonst, föreningsliv, öppen ungdomsverksamhet, samt bemanning av idrotts- och friluftsanläggningar. Särskilt fokus är på att främja delaktighet, lärande och trygghet för barn och unga.

Kultur- och fritidsnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Kultur- och fritidsnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att erbjuda ett tillgängligt och hållbart kultur- och fritidsutbud som främjar livskvalitet, hälsa, gemenskap och delaktighet

Ett attraktivt Österåker

Österåker ska vara en attraktiv kommun att bo, verka, besöka och etablera sig i

Nämnden ska verka för att:

- Kultur-, fritids- och friluftsutbudet är tillgängligt och attraktivt för invånare i alla åldrar
- Österåkers utbud av kultur och natur stärker kommunens attraktionskraft för invånare och besökare

Ett smart Österåker

Österåker ska använda sina resurser effektivt för att erbjuda ett hållbart och utvecklande kultur- och fritidsutbud

Nämnden ska verka för att:

- Verksamheten utvecklas utifrån invånarnas behov genom innovation, samverkan och nya arbetssätt
- Anläggningar, lokaler och verksamheter används effektivt och hållbart

Ett tryggt och robust Österåker

Österåker ska vara en kommun där kultur, fritid och föreningsliv bidrar till hälsa, delaktighet och social sammanhållning

Nämnden ska verka för att:

- Kultur- och fritidsverksamheten främjar gemenskap, inkludering och trygghet
- Barn, unga och vuxna ges möjlighet till en meningsfull fritid som stärker hälsa och välmående

5.6.1 Förändringar för budget 2027

Kultur- och fritidsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-145 700**	**11 000**
Indexuppräkning	-2 661	220
Effektivisering	414	
Förändringar i verksamhetsansvaret	18 800	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
Domarudden	-1 000	
Personalförstärkning	-1 000	
Evenemangstaxa	-200	
Anpassning politisk organisation	300	
Justering	47	-20
Budget 2027	**-131 000**	**11 200**

Nämndens nettobudgetram uppgår till 119,8 mnkr, en minskning om cirka 14,9 mnkr jämfört med 2026. Förändringen består av generell indexuppräkning, förändringar i verksamhetsansvaret avseende fastighetsförvaltningen och politiska förstärkningar

Förändrat ansvar för idrotts- och friluftsanläggningar

Den nya politiska organisationen innebär att ansvaret för drift och investeringar i kommunens idrotts- och friluftsanläggningar överförs till Teknik- och fastighetsnämnden. Kultur- och fritidsnämnden behåller ansvaret för verksamhetsbemanning, exempelvis hallvärdar, och för att utveckla innehåll och aktiviteter vid anläggningarna.

Under 2027 ska nämnderna säkerställa tydliga ansvarsförhållanden och fungerande samverkan. Planering av drift, underhåll och investeringar behöver samordnas med verksamheternas behov, så att anläggningarna är trygga, tillgängliga och ändamålsenliga för invånare och föreningsliv.

Domarudden – en mer tillgänglig friluftsanläggning

Kommunens övertagande av verksamheten vid Domarudden i egen regi skapar förutsättningar att utveckla anläggningen som friluftsområde, mötesplats och besöksmål. Under sommaren 2026 har hela anläggningen kunnat hållas öppen med café, allmänhetens bastu, stuguthyrning och möjlighet att låna eller hyra aktivitetsutrustning.

Under 2027 ska erfarenheterna från det första verksamhetsåret ligga till grund för fortsatt utveckling av service, bemanning, självservice och aktivitetsutbud. Inriktningen är att fler ska kunna använda Domarudden för motion, rekreation, bad, friluftsliv och social gemenskap under en större del av året. Utvecklingen ska ta hänsyn till besökarnas olika behov och förena god tillgänglighet med en hållbar användning av områdets naturvärden.

Nämnden tillförs 1 mnkr för att fortsätta utveckla verksamheten. Förstärkningen ska bidra till ett attraktivt och välkomnande besöksmål med ett varierat utbud och god service.

Fler trygga vuxna och en meningsfull fritid för unga

Kultur- och fritidsnämnden ska stärka barns och ungas möjligheter till en trygg, inkluderande och meningsfull fritid. Närvarande vuxna, tillgängliga aktiviteter och goda relationer är viktiga delar av kommunens förebyggande arbete.

Under 2027 är det fortsatt förstärkt bemanning på sportcentrum. Satsningen bygger vidare på personal-förstärkningarna under 2026 och ska öka vuxennärvaron under eftermiddagar och kvällar. Bemanningen ska bidra till trygga miljöer, ett välkomnande bemötande och tidig hantering av konflikter samt förebygga skadegörelse.

Barn- och ungdomskonsulenten som anställdes under 2026 ska under 2027 fortsätta utveckla samverkan med föreningslivet och stärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta i fritidsaktiviteter. Ett särskilt fokus ska vara att lotsa barn och unga som i dag står utanför föreningslivet till aktiviteter och sammanhang som passar deras intressen och förutsättningar.

Bibliotekets insats professionell läxhjälp för högstadieelever, som inledes under hösten 2026, ska bidra till barns och ungas kunskapsutveckling. Genom att erbjuda stöd i skolarbetet i en trygg och tillgänglig miljö stärks bibliotekets roll som plats för bildning, lärande och delaktighet.

Den öppna ungdomsverksamheten ska fortsätta utveckla mötesplatser och aktiviteter som stärker ungas gemenskap och inflytande. Besöksökningen på 12

procent under 2026 visar ett ökat nyttjande av verksamheten och ger en grund för fortsatt utveckling. Uppföljningen behöver även belysa vilka unga som nås och hur de upplever verksamhetens trygghet, innehåll och möjligheter till delaktighet.

Under 2027 ska det uppsökande arbetet stärkas för att nå unga som inte själva söker sig till verksamheterna. Samverkan med skola, socialtjänst och föreningsliv ska bidra till att fler får tillgång till trygga relationer och meningsfulla fritidsaktiviteter.

Samverkan med föreningslivet

Ett starkt föreningsliv bidrar till gemenskap, hälsa och delaktighet i hela kommunen. Kultur- och fritidsnämnden ska därför fortsätta utveckla dialogen med Österåkers föreningar och skapa goda förutsättningar för dem att bedriva verksamhet och arrangera aktiviteter.

Under 2027 tillförs nämnden 200 tkr för att underlätta och minska kostnaderna för barn- och ungdomsföreningar att arrangera evenemang. Det ska stärka föreningarnas möjligheter att erbjuda aktiviteter och nå fler deltagare. En genomlysning av övriga taxor genomförs av förvaltningen inför kommande år.

Kommunens stöd ska utvecklas genom regelbunden dialog med det lokala föreningslivet och den regionala idrottsrörelsen. Föreningarnas kunskap och erfarenheter ska tas till vara i planeringen av stöd, verksamhet och anläggningar. Samverkan ska präglas av tydliga roller och respekt för föreningslivets självständighet.

5.7 Teknik- och fastighetsnämnden

Teknik- och fastighetsnämnden ansvarar för kommunens lokalförsörjning, tekniska anläggningar, gator, parker, offentliga miljöer, lås och larm, brandskydd, städ, måltider, drift, underhåll, samhällsbetalda resor, fordonsansvar, samt utveckling av kommunens fysiska tillgångar och investeringar. Nämnden ska också ansvara för att säkerställa en långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv förvaltning av kommunens byggnader, mark och anläggningar.

Teknik- och fastighetsnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Teknik- och fastighetsnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom effektiv samordning, hållbar förvaltning och långsiktig utveckling av kommunens fastigheter, anläggningar och offentliga miljöer

Ett attraktivt Österåker

Österåkers kommun ska vara en välskött och kommun med ändamålsenliga lokaler, trivsamma offentliga miljöer och välfungerande infrastruktur

Nämnden ska verka för att:

- Säkerställa ändamålsenliga lokaler och anläggningar för kommunens verksamheter
- Främja en attraktiv livs- och boendemiljö för invånare, företag och besökare

Ett smart Österåker

Österåkers kommun ska använda resurser, teknik och investeringar på ett effektivt, innovativt och hållbart sätt

Nämnden ska verka för att:

- Samordna och effektivisera processer, funktioner och resurser inom nämndens verksamhetsområde
- Utveckla datadrivna, digitala och innovativa arbetssätt samt säkerställa långsiktigt värdeskapande investeringar

Ett tryggt och robust Österåker

Österåkers kommun ska ha välfungerande infrastruktur och samhällsviktiga funktioner samt god beredskap för framtidens behov

Nämnden ska verka för att:

- Säkerställa väl underhållna fastigheter med säker drift, säkra anläggningar och system
- Stärka kommunens beredskap, resiliens och kontinuitet i samhällsviktiga funktioner samt långsiktigt förvalta kommunens fysiska tillgångar

5.7.1 Förändring för budget 2027

Teknik- och fastighetsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**0**	**0**
Förändringar i verksamhetsansvaret	-295 288	64 460
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
Anpassning av politisk organisation	-600	
Förstärkning tjänsteorganisationen	-1 700	
Justering	-12	40
Budget 2027	**-297 600**	**64 500**

Teknik- och fastighetsnämndens nettobudgetram för 2027 uppgår till 233,1 mnkr. Verksamheterna har blivit kompenserade för indexuppräkning och volym före flytt av verksamhetsansvaret. Investeringsbudgeten för Teknik- och fastighetsnämnden uppgår för 2027 till 82 mnkr och är fördelat 83 mnkr utgifter och 1 mnkr inkomster.

Ny nämnd med fokus på ökad kvalitet och samordning

En Teknik- och fastighetsnämnd inrättas för att samla och stärka det politiska ansvaret för kommunens tekniska verksamheter, lokaler och anläggningar. Syftet är att skapa tydligare ansvarsförhållanden, bättre samordning och ett långsiktigt helhetsperspektiv på investeringar, drift och underhåll.

Nämnden ska säkerställa att kommunens fysiska tillgångar förvaltas hållbart och ger goda förutsättningar för välfärd, service och en attraktiv offentlig miljö. Genom samlad planering ska kommunen bättre kunna väga behov av underhåll, anpassning och nyinvesteringar mot varandra. Ett mer förebyggande underhåll ska bidra till att bevara tillgångarnas funktion och värde samt minska behovet av kostsamma akuta åtgärder.

Under 2027 ska nämnden etablera gemensamma arbetssätt för planering, prioritering och uppföljning. Nära samverkan med verksamhetsnämnderna ska säkerställa att lokaler och anläggningar utvecklas utifrån invånarnas och verksamheternas behov. Tydliga roller och kontaktvägar ska underlätta för verksamheterna och ge bättre förutsättningar att fokusera på sina kärnuppdrag.

Nämnden tillförs medel för att kunna förstärka tjänsteorganisationen för bättre samordning.

Samordnade transport- och parkeringslösningar

Nämnden får ett samlat ansvar för samhällsbetalda resor och kommunens fordon. Tillsammans med ansvaret för lokaler och anläggningar skapar detta förutsättningar för samordnad planering av transporter, parkering och laddinfrastruktur.

Under 2026 har kommunen anlagt nya pendlarparkeringar i anslutning till Roslagsbanan. Dessa gör det enklare för invånare utanför tätorten att kombinera bilresor med kollektivtrafik. Under 2027 ska nämnden utreda möjligheterna att utveckla fler infartsparkeringar, även i anslutning till busstrafik utanför tätorten. Brännbacken är ett exempel på en plats där parkering i närheten av en hållplats kan underlätta resor mot exempelvis Danderyd. Utredningen ska beakta efterfrågan, trafiksäkerhet, markförutsättningar och kostnader.

Nämnden ska även se över möjligheten att erbjuda längre parkeringstid på vissa kommunala parkeringsplatser som i dag har tidsbegränsning med parkeringsskiva. Inom ramen för Digitaliseringsresan ska digitala betalningslösningar prövas som ett sätt att möjliggöra längre parkering mot avgift. Inriktningen är att förena god tillgänglighet till service och verksamheter, med ett effektivt nyttjande av parkeringsplatserna.

Från den 1 januari 2027 blir vissa kontrollavgifter och felparkeringsavgifter momspliktiga. Kommunen väljer att bära huvuddelen av kostnaden och behålla avgifterna oförändrade så långt det är möjligt. Det innebär lägre intäkter för kommunen och begränsar behovet av avgiftshöjningar för invånarna.

Kommunens fordonsflotta är viktig för att verksamheter som exempelvis hemtjänsten ska kunna fullgöra sina uppdrag. Nämnden ska därför ta fram en långsiktig plan för fordonsflottans utveckling och tillhörande laddinfrastruktur. Planen ska utgå från verksamheternas transportbehov och omfatta ekonomi, miljöpåverkan och beredskap. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt hur samhällsviktiga verksamheters transporter kan upprätthållas vid elavbrott, störningar i drivmedelsförsörjningen samt vid kris och krig.

Näringsrika och uppskattade måltider

Nämnden tar över ansvaret för kommunens måltider från Utbildningsnämnden. Det samlade ansvaret ska ge förutsättningar att utveckla måltidernas kvalitet och samordna inköp, kompetensutveckling och uppföljning.

Måltiderna inom förskola, skola och äldreomsorg har stor betydelse för hälsa, välbefinnande och gemenskap. För barn och elever bidrar bra måltider till energi och förutsättningar för lärande. För äldre är maten och måltidsmiljön viktiga för att upprätthålla hälsa, självständighet och livskvalitet.

Kommunens kostpolicy antogs 2017. Nämnden får i uppdrag att ta fram en ny policy som utgår från dagens kunskap och verksamheternas förutsättningar. Inriktningen ska vara näringsrika och smakrika måltider som barn, elever och äldre uppskattar och vill äta. Policyn ska

även behandla måltidsmiljö, delaktighet, individuella behov och minskat matsvinn.

Ambitionen är att öka andelen närproducerade råvaror och främja användningen av svenska livsmedel där det är möjligt. Utvecklingen ska förena god måltidskvalitet med hållbara inköp och ett ansvarsfullt nyttjande av kommunens resurser. Barns, elevers och äldres erfarenheter ska tas till vara i arbetet med att utveckla både maten och måltidsmiljön.

Strategisk utveckling av lokaler – behov av samlad plan

Teknik- och fastighetsnämnden ansvarar för kommunens lokalförsörjning. Kommundirektören har fått i uppdrag av Kommunstyrelsen att ta fram en ny lokalförsörjningsplan under 2027 för kommunens verksamhetslokaler. Planen ska vara färdigställd under hösten 2027. Planen ska ge ett gemensamt underlag för prioriteringar och beslut om hur lokalbeståndet behöver utvecklas på kort och lång sikt. Arbetet ska genomföras i nära samverkan med berörda nämnder och kommunala bolag.

De demografiska förändringar som beskrivs i avsnitt 3.2.5 innebär att tidigare antaganden om lokalbehov behöver omprövas. Tillväxten i gruppen barn och unga har avstannat, samtidigt som antalet invånare som är 80 år och äldre ökar snabbt. Lokalförsörjningsplanen ska omsätta befolkningsprognosen och verksamheternas bedömningar till konkreta behov av kapacitet, lokalisering och anpassning. Skillnader mellan kommundelar ska beaktas, liksom osäkerheter som kan påverka behovens omfattning och tidpunkt.

Planen ska bygga på en kartläggning av befintliga lokalers kapacitet, nyttjandegrad, skick och lämplighet för verksamheterna. Den ska visa var lokaler behöver tillkomma eller anpassas och var minskade behov ger möjlighet att samutnyttja, ställa om eller avveckla lokaler. Innan ny kapacitet tillförs ska möjligheten att använda befintliga lokaler mer effektivt prövas. Underhållsbehov som påverkar lokalernas användbarhet ska ingå i bedömningen.

För föreslagna åtgärder ska planen redovisa tidplan, ekonomiska konsekvenser och beroenden mellan verksamheter. Kostnader för investeringar, hyror, drift och underhåll ska vägas samman, liksom konsekvenser för verksamheternas kvalitet och tillgänglighet. Planen ska därmed ge underlag för kommunens budget, investeringsplanering och långsiktiga ekonomiska planering.

Lokalförsörjningsplanen ska hållas aktuell och följas upp inom ordinarie planering och uppföljning. Genom återkommande avstämningar med verksamhets-nämnderna ska förändrade behov fångas upp i tid och prioriteringar kunna justeras.

Ny förskola på Ljusterö

Kommunens verksamhetslokaler ska vara ändamålsenliga och ge goda förutsättningar för verksamhetens uppdrag. Förskolans lokaler och utemiljö ska stödja barns trygghet, lek, lärande och utveckling samt bidra till en god arbetsmiljö för medarbetarna.

Ljusterö förskola har uppmärksammats i tidigare utredningar och ärenden. Verksamheten bedrivs i den äldre förskolebyggnaden och i lokaler inom skolbyggnaden. Behovet av en långsiktig lokallösning behöver därför konkretiseras utifrån verksamhetens behov, byggnadernas förutsättningar och en

aktuell bedömning av efterfrågan på förskoleplatser.

En ny förskola i anslutning till den befintliga ska prioriteras under mandatperioden 2027–2030. Inriktningen är att skapa ändamålsenliga och långsiktigt hållbara lokaler med en trygg och stimulerande utemiljö. Närheten till skolan kan ge möjligheter till samverkan och ett effektivt nyttjande av gemensamma funktioner.

Teknik- och fastighetsnämnden får i uppdrag att under 2027, i samråd med Utbildningsnämnden, utreda förutsättningarna för och lämna förslag till en ny förskola i anslutning till befintliga Ljusterö förskola.

Utredningen ska bygga vidare på tidigare underlag och redovisa behovet av förskoleplatser samt föreslå en lämplig dimensionering utifrån aktuell befolkningsprognos och efterfrågan. Den ska även innehålla förslag till placering och belysa mark- och planförutsättningar, inklusive eventuellt behov av detaljplaneändring. Vidare ska beräknade investerings- och driftkostnader samt en tidplan för genomförande under mandatperioden redovisas. Utredningen ska också beskriva hur förskoleverksamheten kan bedrivas under genomförandet och hur de befintliga förskolelokalerna ska hanteras.

Uppdraget ska återrapporteras till Kommunstyrelsen som underlag för ställningstagande till genomförande och finansiering.

5.8 Byggnadsnämnden

Nämnden hanterar frågor om bygglov, marklov, förhandsbesked, strandskyddsfrågor, bostadsanpassningsbidrag, samt tillsyn. Byggnadsnämnden ska också lämna råd och upplysningar i frågor som rör nämndens verksamhet.

Byggnadsnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Byggnadsnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att utveckla hållbara, trygga och attraktiva livsmiljöer för dagens och framtidens invånare och företag

Ett attraktivt Österåker

Österåkers kommun ska vara en attraktiv kommun med hållbara och funktionella livsmiljöer där människor vill bo, leva och verka

Nämnden ska verka för att:

- Kontakten med kommunen är enkel, tillgänglig och håller hög kvalitet
- Österåker som plats utvecklas i enlighet med kommunens långsiktiga planering

Ett smart Österåker

Österåkers kommun ska vara en kommun där samhällsbyggandet präglas av god service, effektivitet och långsiktighet

Nämnden ska verka för att:

- Utvecklar digitala tjänster och automatiserar processer för kortare handläggningstider

Ett tryggt och robust Österåker

Österåkers kommun ska vara en kommun där den byggda miljön bidrar till trygghet, säkerhet och långsiktig hållbarhet

Nämnden ska verka för att:

- Den fysiska miljön utformas med trygghet, tillgänglighet och säkerhet i fokus
- Bebyggelse och samhällsutveckling skapar förutsättningar för ett robust samhälle över tid

5.8.1 Förändring för budget 2027

Byggnadsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026 (exkl politisk förstärkning)	**-21 200**	**12 300**
Indexuppräkning	-488	246
Effektivisering	106	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
Anpassning av politisk organisation	500	
Justering	32	4
Budget 2027	**-21 050**	**12 550**

Byggnadsnämndens nettokostnadsram för 2027 uppgår till 8,5 mnkr vilket är en minskning om 0,4 mnkr jämfört med 2026. Det kan främst härledas till generell indexuppräkning och anpassning av politisk organisation.

Förändringar i plan- och bygglagen kommer ha stor påverkan på Byggnadsnämnden verksamhet framåt. Då fler åtgärder kan genomföras utan bygglov väntas ärendevolymerna att minska. Nämnden behöver därför anpassa arbetssätt, resursfördelning och kompetensen i verksamheten efter det nya omständigheterna.

Nämnden har under året implementerat ett nytt ärendesystem, som lägger en viktig grund för den fortsatta digitaliseringen av verksamheten. Under kommande år kommer fokus att ligga på att utveckla digitala tjänster, effektiva processer och förbättrad service till invånare och företag.

Arbetet mot organiserad brottslighet och välfärdsbrottslighet får ökad betydelse även inom Byggnadsnämndens verksamhetsområde. Nämnden ska stärka förmågan att identifiera och förebygga oegentligheter i handläggning och tillsyn. Samverkan med andra myndigheter och kommunala verksamheter är en viktig del av arbetet. Genom samordnade insatser och informationsutbyte inom gällande regelverk kan nämnden få bättre underlag för bedömningar och rikta tillsynen dit behoven är störst. Arbetet ska bedrivas med bibehållen rättssäkerhet och god service samt bidra till att motverka osund konkurrens och värna förtroendet för kommunens myndighetsutövning.

5.9 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för tillsyn med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, smittskyddslagen, strålskyddslagen, lag om foder och animaliska biprodukter, lagen om sprängämnesprekursorer, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, lag om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter, alkohollagen, Europaparlamentets och rådets (EU) förordning om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter, samt lag om åtgärder mot förorening från fartyg. Miljö- och hälsoskyddsnämnden fullgör även de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens medverkan till kommunens övergripande mål

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att främja en hälsosam, trygg och hållbar livsmiljö, samt en långsiktigt hållbar samhällsutveckling

Ett attraktivt Österåker

Österåker ska erbjuda en hälsosam, attraktiv och hållbar livsmiljö för invånare, företag och besökare

Nämnden ska verka för att:

- Kontakten med kommunen är enkel, tillgänglig och håller hög servicenivå
- Kommunens natur- och livsmiljöer värnas och utvecklas hållbart

Ett smart Österåker

Österåker ska utvecklas hållbart genom ansvarsfull resursanvändning och långsiktiga miljömässiga perspektiv

Nämnden ska verka för att:

- Utveckla digitala tjänster och automatisera processer för kortare handläggningstider
- Stärka kommunens långsiktiga hållbarhetsarbete genom kunskap, förebyggande arbete och samverkan

Ett tryggt och robust Österåker

Österåker ska vara en trygg och motståndskraftig kommun där risker för människors hälsa och miljön förebyggs

Nämnden ska verka för att:

- Risker för människors hälsa och miljön förebyggs och minimeras
- Kommunen har en långsiktigt hållbar livsmiljö som står stark även inför framtida utmaningar

5.9.1 Förändring för budget 2027

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-16 800**	**7 500**
Indexuppräkning	-386	150
Effektivisering	84	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
Anpassning av politisk organisation	400	
Justering	-448	400
Budget 2027	**-17 150**	**8 050**

Nettobudgeten för 2027 uppgår till 9,1 mnkr, vilket är en minskning om 0,2 mnkr jämfört mot 2026. Förändringen består av en generell indexuppräkning, effektivisering samt anpassning av politisk organisation.

Förändringar inom verksamhetsområdet

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområde berörs av flera nationella utredningar och reformer som kan förändra nämndens uppdrag under budget- och planperioden. Inom livsmedelskontrollen finns förslag om att överföra kommunernas ansvar till staten. Samtidigt utvecklas kraven inom bland annat tobakstillsyn, miljöprövning och miljötillsyn, och frågor om PFAS får ökad betydelse.

Nämnden ska följa utvecklingen och tidigt bedöma konsekvenserna för verksamhetens ekonomi, bemanning och kompetensbehov. Förberedelserna ska omfatta anpassning av organisation, arbetssätt och rutiner när nya krav beslutas. Samverkan med andra kommuner och berörda myndigheter ska bidra till ett effektivt genomförande och en likvärdig och rättssäker tillsyn.

Goda förutsättningar för näringslivet

Miljö- och hälsoskyddsnämndens goda resultat i SKR servicemätning Insikt visar att företagarna uppskattar kommunens service inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Under 2027 ska nämnden bygga vidare på detta genom tydlig information, god tillgänglighet och ett professionellt bemötande. Företagare ska få vägledning som gör det enkelt att förstå vilka krav som gäller och hur de kan uppfyllas.

Kommunen ska underlätta för företag att starta, utveckla och utöka sin verksamhet. Som en del av detta får nämnden i uppdrag att se över sina taxor och avgifter och lämna förslag till justeringar inför budget 2028. Översynen ska belysa avgifternas betydelse för företagens förutsättningar, särskilt vid nyetablering och expansion, samt om avgiftsmodellerna är tydliga och förutsägbara. Utredningen ska innehålla jämförelser med andra kommuner och en analys av ekonomiska konsekvenser för både företag och kommun. Förslagen ska

väga ambitionen att minska företagens kostnader mot behovet av finansiering och förutsättningarna att upprätthålla en effektiv och rättssäker myndighets-utövning.

Arbete mot välfärdsbrott och annan brottslighet

Nämndens tillsyn är en viktig del av kommunens arbete för att upptäcka och motverka fusk och brottslighet. Arbetet ska bidra till att skydda invånarnas hälsa och miljön samt skapa rättvisa konkurrensvillkor för företag som följer lagar och regler.

Den resursförstärkning på 0,5 mnkr som infördes 2025 ligger kvar under 2027. Medlen ska användas för att stärka medarbetarnas förmåga att identifiera misstänkt brottslighet i den ordinarie tillsynen och för att utveckla riskbaserade och riktade tillsynsinsatser.

Samverkan med polisen och andra berörda myndigheter ska fortsätta utvecklas genom informationsutbyte inom gällande regelverk och gemensamma tillsynsinsatser. Regionalt och nationellt erfarenhetsutbyte ska bidra till ökad kompetens och effektivare arbetssätt.

Förstärkningen ska utvärderas och återrapporteras till nämnden senast i juni 2027. Utvärderingen ska belysa genomförda insatser, resultat och resursanvändning samt ge underlag för hur arbetet bör bedrivas framöver.

5.10 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett övergripande ansvar för kommunens utveckling av verksamheter och ekonomi. Kommunstyrelsen leder, samordnar, stödjer och följer upp. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ansvarar för stöd- och ledningsfunktioner inom ekonomi, administration och juridik, HR, kommunikation, digitalisering, kvalitet och hållbarhet, säkerhet och trygghet, samt strategisk samhällsplanering, stadsbyggnad, näringsliv och destinationsutveckling.

Kommunstyrelsens medverkan till kommunens övergripande mål

Kommunstyrelsen bidrar till ett attraktivt, smart, tryggt och robust Österåker genom att leda, samordna och utveckla kommunen utifrån ett långsiktigt helhetsperspektiv. Genom strategisk styrning, god ekonomisk hushållning och långsiktig samhällsutveckling skapas förutsättningar för hög livskvalitet, ett starkt näringsliv och en kommun som är attraktiv att leva, verka och vistas i.

Ett attraktivt Österåker

Österåker ska värna och vidareutveckla kommunens kvaliteter, livsmiljöer, service och långsiktigt goda förutsättningar för invånare, företag och besökare att trivas, verka och utvecklas

Nämnden ska verka för att:

- Österåkers utveckling utgår från invånarnas och näringslivets behov, inom ramen för omvärldens förändringar och framtida utmaningar
- Attraktiva boende-, arbets- och livsmiljöer stärks och utvecklas i hela kommunen

Ett smart Österåker

Österåker ska driva utveckling, innovation och digitalisering för att skapa effektiva verksamheter, bättre service och en enkel vardag

Nämnden ska verka för att:

- Digitala lösningar, AI och ny teknik används för att göra det enklare att vara invånare, företagare och medarbetare i Österåker
- Resurser används effektivt genom kunskapsbaserade beslut, innovation och förbättringar

Ett tryggt och robust Österåker

Österåkers utveckling ska präglas av hållbarhet, trygghet, ekonomiskt ansvarstagande och god förmåga att förebygga, hantera och återhämta sig från kriser och samhällsutmaningar.

Nämnden ska verka för att:

- Hållbarhet, trygghet och resiliens genomsyrar verksamheternas planering, styrning och utveckling
- Kommunen har ekonomisk uthållighet, stark beredskap och förmåga att hantera störningar, kriser och långsiktiga utmaningar

5.10.1 Förändringar för budget 2027

Kommunstyrelsen (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2026	**-470 250**	**115 250**
Indexuppräkning	-7 979	2 259
Effektivisering	1 735	
Volymjustering KSF	-2 100	2 888
Volymjusteringar SBF-KS	-14 000	-800
Volymjustering Kapitalkostnader	-3 450	100
Förändringar i verksamhetsansvaret	214 570	-10 764
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
Subventionerat bältrosvaccin	-29 000	
Anpassning av politisk organisation	-4 300	
Justering	9 424	-9 433
Budget 2027	**-305 350**	**99 500**

Nettobudgetramen för Kommunstyrelsen uppgår till 205,9 mnkr, vilket är en minskning om 149,2 mnkr jämfört med 2026. Förändringen beror framför allt på ett förändrat verksamhetsansvar inom Kommunstyrelsen. Förändringen beror även på volymökningar och politiska förstärkningar enligt tabell ovan. I ramen ingår en generell indexuppräkning och effektivisering. Justering av ram har gjorts kopplat till OH.

Investeringsbudgeten för Kommunstyrelsen uppgår för 2027 till 22 mnkr, varav 12 mnkr för investeringar som ska stärka Österåkers civila beredskap och 10 mnkr är för Kommundirektören att fördela till verksamheterna.

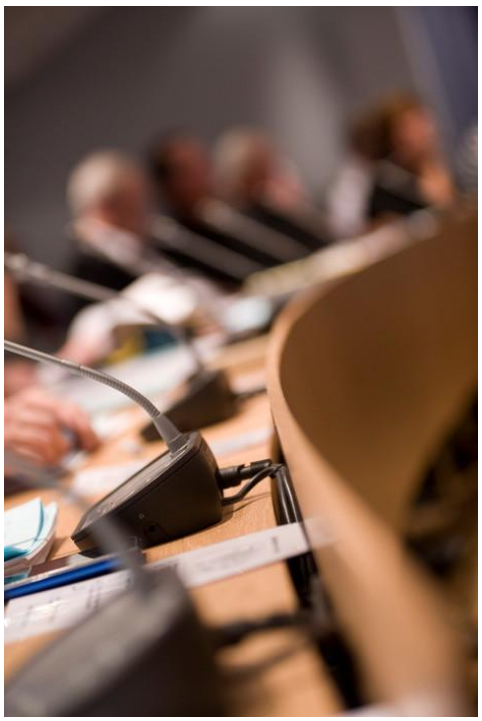
Stärkt politisk organisation

Inför den nya mandatperioden utökas antalet kommunalråd från den styrande majoriteten från två till fem. Förstärkningen ska ge den politiska ledningen bättre förutsättningar att möta kommunens växande och mer komplexa uppdrag samt driva och följa upp kommunens långsiktiga utveckling.

Genom tydligt fördelade ansvarsområden ska kommunalråden bidra till en sammanhållen politisk styrning och bättre samordning mellan nämnderna. Förstärkningen ska ge större utrymme att hantera frågor som berör flera verksamheter, bereda strategiska prioriteringar och följa upp att fattade beslut får avsedd effekt. Förändringen

ska öka möjligheterna till dialog med invånare, näringsliv och föreningsliv. Genom att ansvar och kunskap fördelas mellan fler personer minskar sårbarheten i den politiska ledningen. Uppdragen ska utformas med tydlig ansvarsfördelning gentemot nämnderna och förvaltningen.

Tillsättandet av flera kommunalråd finansieras delvis av att flera arvoderade uppdrag istället åläggs kommunalråden, så som ordförandeskap, deltagande i beredande organ etcetera. Antalet ledamöter i de olika nämnderna har samtidigt setts över och anpassats för att skapa effektiva och verksamma organ.

Bolag – möjlig organisationsform

Den nya lagen om offentlig säljverksamhet, som trädde i kraft den 1 augusti 2026, innebär skärpta regler för offentlig säljverksamhet som påverkar privata företags möjligheter att verka på marknaden. Kommunen arbetar därför med att kartlägga och bedöma berörda verksamheter samt säkerställa att uppdrag, finansiering och arbetssätt är förenliga med regelverket. Lagen omfattar även kommunala bolag.

Parallellt ska kommunen utreda möjligheterna att organisera delar av verksamheten i bolagsform. Syftet är att pröva om ett tydligare avgränsat verksamhetsansvar och samlade resurser kan stärka kvalitet, service och effektivitet. Bolagsformen kan också skapa förutsättningar för långsiktig verksamhetsutveckling och tydligare uppföljning av kostnader, intäkter och finansieringsbehov.

Utredningen ska jämföra bolagsformen med andra möjliga organisationsformer och belysa verksamhetsmässiga, ekonomiska och rättsliga konsekvenser. Förväntade fördelar ska vägas mot kostnader för omställning, administration och styrning. Där verksamheten erbjuder varor eller tjänster på en marknad ska konkurrenspåverkan särskilt bedömas.

En eventuell bolagisering ska förenas med tydliga ägardirektiv, ansvarsfördelning och former för insyn och uppföljning. Kommunens mål och det kommunala ändamålet ska vara vägledande för verksamheten.

Stärkt kontroll och uppföljning

Kommunens föreningsbidrag ska stödja verksamheter och aktiviteter som bidrar till nytta för Österåkers invånare. Bidragsgivningen ska präglas av tydliga villkor, likvärdig behandling och rättssäker handläggning. Den befintliga samordningen mellan berörda tjänstemän är en grund för arbetet, men rutinerna behöver utvecklas för att säkerställa att beviljade medel används för avsedda ändamål. Även återkommande utdelning av bidrag behöver ses över och systematiseras.

Kommunstyrelsen får därför i uppdrag att se över kommunens bidragsgivning, med särskilt fokus på kontroll och

uppföljning. Översynen ska omfatta krav på underlag vid ansökan, villkor för beviljade bidrag, redovisning av hur medlen används samt hantering av avvikelser och återkrav. Kontrollernas omfattning ska anpassas efter bidragens storlek och bedömda risker. Tydliga krav och gemensamma rutiner ska underlätta både för föreningarna och för kommunens handläggare.

Även den interna kontrollen i kommunens större projekt ska stärkas. Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över hur kontroller kan integreras i projektens planering, genomförande och avslut. Arbetet ska säkerställa att projekten följer lagstiftning, interna riktlinjer och fattade beslut samt att ansvar, ekonomisk uppföljning och rapportering är tydliga. Kontrollerna ska bidra till att avvikelser upptäcks tidigt och att nödvändiga åtgärder vidtas.

Nytt Näringslivs- och destinationsutskott

Inför den nya mandatperioden inrättas ett Näringslivs- och destinationsutskott under Kommunstyrelsen. Utskottet övertar näringslivs- och destinationsfrågorna från den tidigare Näringslivs- och arbetsmarknads-nämnden och ska vara ett beredande organ till Kommunstyrelsen.

Genom placeringen under Kommunstyrelsen stärks kopplingen mellan näringslivs- och destinationsfrågorna och kommunens övergripande utveckling. Det ska skapa bättre förutsättningar att samordna frågor om företagande, etableringar, kompetensförsörjning och platsens attraktivitet med kommunens övriga strategiska planering.

Utskottets arbete ska bland annat utgå från näringslivsstrategin, strategin för varumärket Österåker och Destinationsstrategi 2030. Inom sitt uppdrag ska utskottet bereda och samordna frågor om näringslivs-utveckling, etableringar och företagens framtida kompetensbehov. Branschdialoger och samverkan med företag ska bidra till att identifiera behov och utvecklingsmöjligheter. Även koordineringen av feriejobb ingår i uppdraget.

Destinationsarbetet omfattar skärgårdsutveckling, besöksnäring, platsmarknadsföring, evenemang och Roslagssamarbetet. Genom samverkan med företag, föreningar och andra aktörer ska utskottet bidra till att utveckla Österåkers attraktivitet för invånare, besökare och företag.

Det lokala näringslivet är det som i stora delar skapar förutsättning för kommunen att bedriva sin verksamhet, då kommunens företagare står för en väsentlig andel av skatteintäkterna. Att underlätta för näringslivet är därför en av kommunens prioriterade uppdrag. Att tillskapa ett utskott som fokuserar på det uppdraget ska stärka förutsättningarna för entreprenörskap, ett konkurrenskraftigt näringsliv och hållbar tillväxt samt vidareutveckla Österåkers profil som en attraktiv skärgårdskommun.

6. Kommunkoncernen

Kommunens hel- och delägda bolag, som ingår i kommunkoncernen, består av Österåkers Stadshus AB, Armada Fastighets AB, del i Roslagsvatten AB samt del i Kommunalförbundet Norrvatten. Bolagens räkenskaper följs årligen upp genom sammanställda räkenskaper i årsredovisningen

6.1 Österåkers Stadshus AB

Österåkers Stadshus AB bildades 2024 och syftet med bolaget är att som moderbolag äga och förvalta aktier i Österåkers kommuns hel- och delägda bolag. Bolaget ska förstärka och tydliggöra Österåkers kommuns styrning över dotterbolagen i en för kommunen önskvärd riktning, både i förhållande till kommunens vision och övergripande mål.

6.2 Armada Fastighets AB

Armadas uppdrag är att tillhandahålla och förvalta bostäder, verksamhets-lokaler och bredbandsinfrastruktur.

Under 2027 fortsätter arbetet med att effektivisera verksamheten. Efter förvärvet av flera exploateringsbolag under 2025 är målsättningen att under 2027 och 2028 slå samman bolagen för att skapa en enklare bolagsstruktur och minska de administrativa kostnaderna. Parallellt pågår en utredning om hur kommunens samhällsfastigheter ska organiseras i framtiden. Syftet är att säkerställa en effektiv och långsiktigt hållbar förvaltning av fastigheterna samt att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommunen och Armada.

Armada budgeterar ett resultat på 1,3 mnkr för 2027. Verksamheten präglas av ett fortsatt fokus på långsiktighet och hållbarhet i förvaltningen av kommunens fastigheter.

Under året fortsätter arbetet med att stärka det planerade och förebyggande underhållet. Det innebär något högre kostnader på kort sikt, men minskar behovet av akuta reparationer och andra oförutsedda åtgärder längre fram.

Armada fortsätter även omställningen till grön el. Målet är att 80 procent av elförbrukningen ska vara grön under 2027 och att all el ska vara grön från och med 2028.

Samtidigt bidrar en minskad låneskuld till lägre räntekostnader jämfört med 2026. Även om ränteläget kan förändras under kommande år bedöms risken för kraftigt ökade räntekostnader som begränsad, eftersom merparten av lånen har bundna räntor.

Investeringarna uppgår till 198,1 mnkr och omfattar bland annat utredningar inför en ny simhall. Investeringarna bedöms huvudsakligen kunna finansieras med egna medel.

Genom dessa åtgärder bidrar Armada till en hållbar och kostnadseffektiv förvaltning av kommunens fastigheter, med en stabil ekonomi och minskad sårbarhet över tid.

6.3 Roslagsvatten AB

Roslagsvattens uppdrag är att säkerställa tillgången på vatten, avloppsrening och avfallshantering för invånarna.

Under 2027 fortsätter arbetet med att utveckla och effektivisera verksamheten för att möta kommunens växande behov. Särskilt fokus ligger på att minska underhållsskulden, begränsa vattenläckor och tillskottsvatten samt säkerställa hög driftsäkerhet och kapacitet i anläggningarna. Inom avfallsverksamheten fortsätter anpassningen till nya lagkrav och utvecklingen av insamlingssystem för både fastlandet och skärgården.

Verksamheten är taxefinansierad och bedrivs enligt självkostnadsprincipen. Intäkterna ökar till följd av taxejusteringar, fler kunder och ökade verksamhetsvolymer. Samtidigt påverkas ekonomin av ökade driftkostnader samt högre avskrivnings- och räntekostnader till följd av de omfattande investeringar som genomförs.

Österåkers andel av bolaget uppgår till 43,9 procent. Roslagsvatten har planerat för relativt höga investeringar, framför allt kopplat till det nya reningsverket i Margretelund. Den huvudsakliga finansieringen av investeringarna sker via upptagande av nya lån där kommunen går i borgen.

Österåkersvatten AB är dotterbolag till Roslagsvatten. Österåkersvatten är huvudman för vatten och avlopp i Österåker och har även ansvar för avfallshanteringen.

ÖVAR AB ägs gemensamt av Österåkersvatten AB och Vaxholmsvatten AB. Bolaget äger det nya avloppsreningsverket i Margretelund som byggs för att hantera avloppsvatten från Österåkers kommun och Vaxholms stad.

6.4 Norrvatten

Norrvattens uppdrag är att förse invånarna med dricksvatten. Österåkers andel av förbundet är 3,71 procent.[4]

De flesta intäkts- och kostnadsposter bedöms ligga på nivåer som motsvarar tidigare år. Dock ökar personal-kostnaderna och de finansiella kostnaderna till följd av pågående utvecklings- och investeringsinsatser.

Den största investeringen under planperioden är projektet Norrvattens framtida dricksvattenproduktion, som omfattar byggandet av ett nytt vattenverk. Investeringen syftar till att säkerställa framtida kapacitet, hög driftsäkerhet och en robust dricksvattenförsörjning för medlemskommunerna. Investeringarna ökar successivt under planperioden, medan övriga investeringar anpassas för att begränsa skuldsättningens utveckling. Den huvudsaklig finansieringen för investeringarna sker via upptagande av nya lån.

[4] Andel per 2025-12-31. Kommunens ägarandel beror på förbrukning vilket medför att den kan variera över åren.

Tabell 9: Kommunkoncernens resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2027–2029

Resultatbudget (mnkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Verksamhetens intäkter	1 259,4	1 392,6	1 407,7	1 461,0
Verksamhetens kostnader	-3 882,4	-4 101,8	-4 223,3	-4 360,4
Avskrivningar	-232,6	-254,6	-264,1	-274,1
Verksamhetens nettokostnader	**-2 855,5**	**-2 963,9**	**-3 079,6**	**-3 173,5**
Skatteintäkter	2 781,4	2 921,9	3 031,4	3 090,6
Generella statsbidrag och utjämning	283,6	266,0	299,2	348,2
Verksamhetens resultat	**209,5**	**224,0**	**251,0**	**265,3**
Finansiella intäkter	17,0	13,3	12,9	12,7
Finansiella kostnader	-155,3	-162,7	-179,5	-191,4
Årets resultat	**71,2**	**74,6**	**84,5**	**86,7**

Perioden omfattar flerårsprognoser som ännu inte har godkänts av bolagens styrelser

Tabell 10: Kommunkoncernens investeringsbudget 2027–2029

Investeringar (mnkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Österåkers kommun	-252	-226	-180	-149
Armada Fastighets AB	-114	-198	-297	-551
Roslagsvatten AB	-536	-597	-502	-322
Norrvatten	-24	-31	-42	-48
Totalt	**-927**	**-1 053**	**-1 021**	**-1 070**

Perioden omfattar flerårsprognoser som ännu inte har godkänts av bolagens styrelser

7. FIGURFÖRTECKNING

Tabell 1: Prognosinstituts bedömningar kring ett antal indikatorer (Procentuell förändring om inte annat anges) 27
Tabell 2: Antal personer i olika åldersgrupper, utfall 2023–2025, prognos 2026–2029 33
Tabell 3: Förslag till bruttokostnads- och intäktsramar per nämnd för åren 2027–2029 44
Tabell 4: Resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2027–2029 45
Tabell 5: Fördelning av anslag för investering 47
Tabell 6: Exploateringsverksamhet 48
Tabell 7: Kassaflödesanalys bokslut 2025, prognos 2026, budget 2027, plan 2028–2029 51
Tabell 8: Balansbudget, utfall 2025, prognos 2026, budget 2027, plan 28–29 52
Tabell 9: Kommunkoncernens resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2027–2029 90
Tabell 10: Kommunkoncernens investeringsbudget 2027–2029 90

Diagram 1: Nybyggnationsprognos Österåkers kommun, 2026–2036, antal bostäder, fördelat efter betydande geografiska områden 29
Diagram 2: Folkmängd och befolkningsökning i Österåkers kommun 1970–2025, samt prognos 2026–2035 31
Diagram 3: Befolkningsutveckling 2022–2025, samt prognos 2023–2036, fördelat på befolkning i befintlig bebyggelse respektive nyproduktion, samt alternativa scenarier (bruten skala). 32
Diagram 4: 6–15-åringar i Österåker, utfall 2021–2025, prognos 2026–2029 32
Diagram 5: 1–5-åringar i Österåker, utfall 1–5, prognos 2026–2029 32
Diagram 6: Förändring i befolkningen 2025–2029, antal och procent 33
Diagram 7: Demografisk försörjnings-kvot för riket, Stockholms län samt Österåker, 2015–2029. 36
Diagram 8: Ekonomiskt resultat och budget, balanskravsjusterat 37
Diagram 9: Soliditet inklusive pensionsåtagande 37
Diagram 10: Pensionskostnader inklusive löneskatt 41
Diagram 11: Pensionsskuld, inklusive löneskatt 42
Diagram 12: Soliditet inklusive pensionsåtagande 54
Diagram 13: Resultat som andel av skatter och bidrag 54
Diagram 14: Självfinansiering av anslagsfinansierade investeringar (mnkr) 54
Diagram 15: Kostnadsutveckling per invånare 55